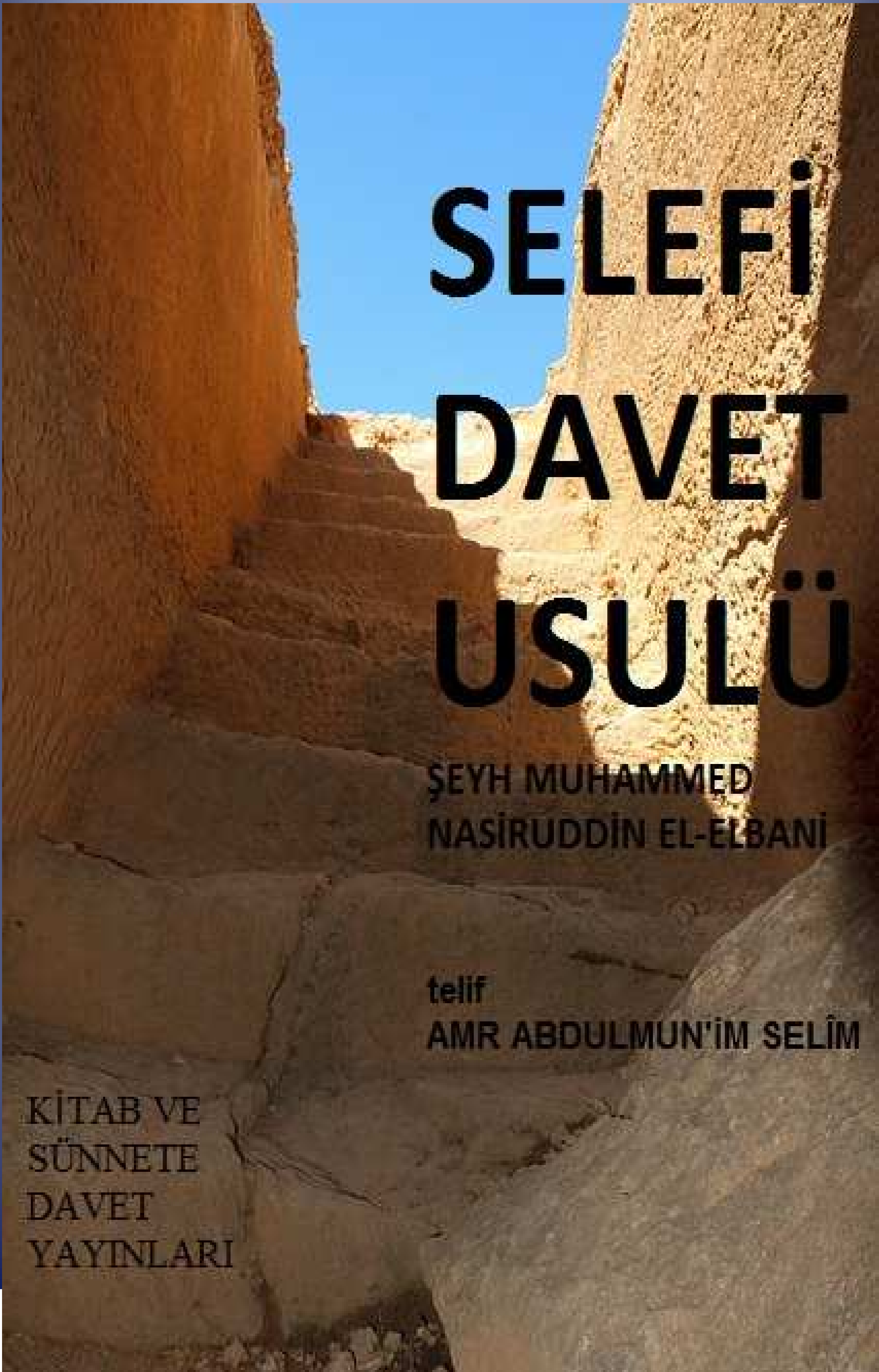

SELEFİ DAVET USULÜ

ŞEYH MUHAMMED NASİRUDDİN EL-ELBANİ

telif
AMR ABDULMUN'İM SELİM

KİTAB VE SÜNNETE DAVET YAYINLARI

TA'LÎKÂT'US-SENİYYE
ŞERHU USÛLİ'D-DAVET'US-SELEFİYYE

التعليقات السنية
شرح
أصول الدعوة السلفية

SELEFÎ DAVET USÛLÜ

ALLÂME MUHADDİS
ŞEYH MUHAMMED NÂSIRUDDÎN EL-ELBÂNÎ
(rahimehUllah)

telif
AMR ABDULMUN'İM SELÎM

KİTAB VE SÜNNETE DAVET YAYINLARI
2013/1434

özgün ismi

التعليقات السنية
شرح
أصول الدعوة السلفية

TA'LÎKÂT'US-SENİYYE
ŞERHU USÛLİ'D-DAVET'US-SELEFİYYE

telif
Ebu AbdurRahman Amr Abdulmun'im Selîm

tercüme
Ebu Turab Murad bin AbdurRahman es-Sivasi

tashih ve yayına hazırlama
Ebu Umeyr bin Muhammed et-Turki

irtibat:
kitabvesunnet@yahoo.com

بسم الله الرحمن الرحيم

Şüphesiz ki hamd Allah'ındır. O'na hamdederiz ve O'na istiane ederiz ve O'ndan mağfiret dileriz. Ve nefislerimizin şerlerinden ve kötü amellerimizden Allah'a sığınırız. Allah kime hidayet ederse onu saptıracak yoktur ve kimi de saptırırsa ona hidayet edecek yoktur. Ve Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet ederim. O, tektir ve ortağı yoktur. Ve Muhammed'in O'nun kulu ve resûlü olduğuna şehadet ederim.

"Ey iman edenler! Allah'tan, sakınılması gerektiği şekilde sakının ve ancak müslümanlar olarak ölünüz."[1]

"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan eşini yaratıp ikisinden bir çok erkekler ve kadınlar türeten Rabbinizden sakının; kendi adına birbirinizden istekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık (bağlarını kırmak)tan sakının. Şüphesiz ki Allah, sizin üzerinizde murakıbtır"[2]

"Ey iman edenler! Allah'tan sakının ve doğru söz söyleyin, ki amellerinizi ıslâh etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Her kim Allah'a ve Resulu'ne itaat ederse, o fevz'ul-azîm (en büyük mükâfat) ile kurtuluşa ermiş olur."[3]

---

[1] Âl-i İmran Suresi, 102. ayet

[2] Nisa Suresi, 1. ayet

[3] Ahzab Suresi, 70.-71. ayet

Emmâ Ba'du:

Şüphesiz ki sözün en doğrusu Allah'ın kitabıdır ve yolların en güzeli de Muhammed (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in yoludur ve işlerin en şerlisi sonradan çıkarılanlardır ve her sonradan çıkarılan bid'attır ve her bid'at dalâlettir ve her dalâlet de ateştedir.

Ve Ba'du:

Okurlara sunduğum bu hoş risale, asrın muhaddisi, Ehli Sünnet ve'l-Cemaat'ın imamı Şeyh Muhammed Nâsıruddîn el-Elbânî (rahimehUllah)'ın ilim talebeleri için ilmî miraslardan biridir.

Bu, faydası büyük bir risâledir. Belki de bu, Şeyh (rahimehUllah)'ın ardında bıraktığı, içinde dinine ve Nebisi (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in sünnetine tutkun müslümanın ittibâ etmesi vacip olan Sahih Selefî Menhec'in usûlünün beyanı bulunan (çalışma)ların en önemlilerindendir. Bu risâlenin aslı, Şeyh (rahimehUllah)'ın Selefî Davet'in usûlü hakkındaki ilmî bir konferansı ve Şeyh (rahimehUllah)'ın hayatı boyunca her zaman davet ettiği Selefî Menhec'e dair kayıtlardır.

Yaklaşık olarak en az iki yıl önce bu risâlenin nüshasını çıkarmış ve üzerine -zannımca- yararının daha mükemmel olması için çok miktarda, önemli ve faydalı yorum yazmıştım. Ancak, Allah katındaki her şey bir kader üzeredir. O zamanlar bu risâlenin basımı müyesser olmadı. Demek ki risalenin bu parlaklık içinde zarif ve sâfî bir biçimde çıkması bugüne nasipmiş.

Mübhem olan hususları şerh etmek, mücmel olan hususları tafsil etmek istedim. Bunun için de, kafa karıştırmayacak bir özet ve bazı mevzularda usanç vermeyecek bir detaylandırma biçiminde yorumlarımı üzerine düştüm. Allahu Teâlâ'dan da, isminin **"Ta'lîkât-ı Seniyye Şerhu Usûli'd-Davet'us-Selefiyye"**[4] olmasını istihare ettim.

Allahu Teâlâ'dan, bu cehdi, mübarek ve kerîm vechine hâlis kılmasını dilerim.

Bu risâlenin yayınlanması, gençliğin, içinde bulunduğu durumda kendisine en çok muhtaç olduğu husus olarak karşımıza çıkıyor. Özellikle de bugün revaç bulan, Allah'ın Sırat-ı Müstakîmi üzere olmayan eğri yollara davet eden ve Selefi Salih (radıyAllahu anhum)'un mezhebine muvafık olmayan batıl davalara karşı olarak.

Şeyh (rahimehUllah), bu risâlede, Selefi Salih'in anlayışı üzere Kitab ve Sünnet'e ittiba etme hususunda kendisinde azim olan herkesin intisab ettiği Selefî Menhec'in ve Selefî Davet'in usulünü beyan etmiştir.

Allah (subhânehû ve teâlâ)'dan, bu risâlenin neşrini ve şerhini ihtilafı sona erdirici, kelimeyi cem' edici, ümmete nasihat edici kılmasını; onun basıma hazırlanmasında, üzerine not düşülmesinde ve şerh edilmesindeki gösterdiğim çabayı, tek olarak Allah (subhânehû ve teâlâ)'ya hâlis kılınanlardan eylemesini, bundan dolayı bana ecir vermesini, Kıyamet Gününde bununla tartımı ağırlaştırmasını umarım.

---

[4] Çalışmanın orijinal ismi biraz uzun olduğundan tercümede ismini "Selefi Davet Usûlü" olarak kısalttım. (Yayıncı)

Şüphesiz ki O her şeye kadîrdir. Hamd, âlemlerin Rabbi Allah içindir.

Ebû AbdirRahmân Amr AbdulMun'im Selîm

بسم الله الرحمن الرحيم

Şüphesiz ki hamd Allah'ındır. O'na hamdederiz ve O'na istiane ederiz ve O'ndan mağfiret dileriz. Ve nefislerimizin şerlerinden ve kötü amellerimizden Allah'a sığınırız. Allah kime hidayet ederse onu saptıracak yoktur ve kimi de saptırırsa ona hidayet edecek yoktur. Ve Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet ederim. O, tektir ve ortağı yoktur. Ve Muhammed'in O'nun kulu ve resûlü olduğuna şehadet ederim.

"Ey iman edenler! Allah'tan, sakınılması gerektiği şekilde sakının ve ancak müslümanlar olarak ölünüz."[5]

"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan eşini yaratıp ikisinden bir çok erkekler ve kadınlar türeten Rabbinizden sakının; kendi adına birbirinizden istekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık (bağlarını kırmak)tan sakının. Şüphesiz ki Allah, sizin üzerinizde murakıbtır"[6]

"Ey iman edenler! Allah'tan sakının ve doğru söz söyleyin, ki amellerinizi ıslâh etsin ve günahlarınızı bağışlasın. Her kim Allah'a ve Resulu'ne itaat ederse, o fevz'ul-azîm (en büyük mükâfat) ile kurtuluşa ermiş olur."[7,8]

---

[5] Âl-i İmran Suresi, 102. ayet

[6] Nisa Suresi, 1. ayet

[7] Ahzab Suresi, 70.-71. ayet

[8] Şeyh (rahimehUllah), sözüne Allahu Teâlâ'ya hamd ile ve O'na senâ ile başlamıştır. Kendisi bu hususta, İbni Mes'ud (radıyAllahu anh) hadisinden, Allah'ın Resûlü (sallAllahu aleyhi ve sellem)'den sahih olarak gelen hacet

Emmâ ba'du:

Şüphesiz ki sözün en doğrusu Allah'ın kitabıdır ve yolların en güzeli de Muhammed (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in yoludur ve işlerin en şerlisi sonradan çıkarılanlardır ve her sonradan çıkarılan bid'attır ve her bid'at dalâlettir ve her dalâlet de ateştedir.[9]

---

hutbesinden istifade etmiştir. İbni Mes'ud (radıyAllahu anh) dedi ki: "Allah'ın Resûlü (sallAllahu aleyhi ve sellem), bize hacet hutbesini öğretti" ve onu zikretti…

Bunu, Ebu Davud (2118), Tirmizi (1105), Nesâî Müctebâ'da (6/89) ve "Amel'ul-Yevmi ve'l-Leyle"de (392, 393), İbni Mace (1892)'de aşağıdaki tarîkle tahric etmişlerdir: Ebu İshak'tan, Ebi'l-Ahvas'tan, İbni Mes'ud'un kendisinden. Senedi sahihtir. Şeyh (rahimehUllah)'ın hacet hutbesine dair rivayetlerin toplanması ve tetkik edilmesi konusunda latîf bir de risâlesi vardır.

Eğer Allah'a hamdi ve O'na senâyı kapsıyorsa başka bir (ifade) ile de başlamak caizdir. Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'den sahih olmuştur ki O (sallAllahu aleyhi ve sellem), sözüne ve hutbelerine Allah'a hamd ederek ve O'na senâ ederek başlıyordu. Cabir bin AbdUllah (radıyAllahu anh)'ın, Müslim'de (2/593) geçen hadisinde varid olduğu gibi:

"Allah Resûlü (sallAllahu aleyhi ve sellem), insanlara hutbe verirken Allah'ı hamdediyor ve O'na layık olduğu biçimde sena ediyordu."

Yine Müslim (3/1321)'de geçen, Ebu Said el-Hudrî (radıyAllahu anh)'ın Maiz bin Malik'in recmi kıssasında varid olduğu gibi demiştir ki:

"Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) akşamdan kalktı, Allah'a hamd etti ve O'na senâ etti..." Bu babdaki hadisler cidden çoktur.

[9] **"Şüphesiz ki sözün en doğrusu Allah'ın Kitab'ıdır...."** kavli, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in Cuma hutbesinin sıfatı hakkındaki Cabir bin AbdUllah (radıyAllahu anh) hadisinden, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'den merfû olarak varid olmuştur. Bunu Ahmed (3/319 ve 371), Müslim (2/592), Nesâî (3/188), İbni Mace (45), Beyhakî (3/213)'te şu tarîkle tahric etmişlerdir: Cafer bin Muhammed el-Haşimî babasından, (o da) Cabir'in kendisinden.

Ve Ba'du:[10]

Şüphesiz ki kendisiyle sözümüzü açtığımız şeylerin en hayırlısı ancak Allahu (tebâreke ve teâlâ)'nın kavlidir:

"Muhacirlerden ve Ensardan (İslam yolunda) yarışanların öncüleriyle, onlara ihsan ile tâbi olanlardan Allah hoşnud olmuş, onlar da Allah'tan hoşnud olmuşlardır. Allah onlara, içinde dâimi kalacakları, (ağaçlan) altından ırmaklar akan cennetler va'detmiştir. işte bu, en büyük kurtuluştur."[11]

Şüphesiz ki bu âyeti kerîme, davetin tanımlanması için her müslümanın kendisinden yola çıkması gereken esastır.[12]

---

[10] **"Ve Ba'du"** ve ondan önce gelen **"Emmâ ba'du"** kavli sünnete tâbi' olmak içindir. Öyle ki Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem), tüm hutbelerine, yazışmalarına, vaazlarına Allah'a hamd ederek ve O'na layık olduğu biçimde senâ ederek başlıyordu ve sonra da **"Emmâ Ba'du"** diyordu. Buharî Sahih'inde (1/292) (buna dair) bir bab açmıştır:

"Bab: Kim, Hutbede Senâdan Sonra 'Emmâ ba'du' demiştir?"

Bu bab altında onu zikrettiğine, onun meşrûluğuna ve çoğu ahvalinde Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'e iltizam edildiği (sıkı sıkıya bağlı kalındığı) için güzelliğine delâlet eden çeşitli hadisler zikredilmiştir.

Allah'a hamd ve O'na senâ ile sonrasında gelen **"Emmâ ba'du"** sözünün arasındaki faslın mânâsına gelince; Hafız, Feth-ul-Bârî'de (5/484) diyor ki: "Emmâ ba'du ile (ilgili) fasıldaki mânâ: Celalli ve azametli olsalar bile tüm işlerin Allah'ın hamdine ve O'na senâ etmeye tâbi olduğuna işaret etmektedir. Buna ilaveten şu da kast olunmaktadır ki din ve dünya işlerinin tüm mühim işleri O'na tâbidir. 'Elhamdulİllah' (lafzı) tüm kelamın önüne geçmiştir ve tüm kelam ondan sonra gelmekte ve ona tâbi olmaktadır."

[11] Tevbe Suresi, 100. ayet

[12] RahimehUllah'ın "Bu âyet esastır..." kavli, bu âyet Selef'e ittibâ etmeye teşvik ettiği, onlara ittibâ etmenin sevabını beyan ettiği içindir. Çünkü onlara

ittibâ etmede şerîf Nebevî hidayete ittibâ etme, kavîm (güçlü) menhece, Kitab-ı Kerîm'e ve Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in Sünnet'ine hakkıyla bağlanma vardır.

Bu da Teâlâ'nın şu kavliyle zahirdir: **"…onlara ihsan ile tâbi olanlardan Allah hoşnud olmuş, onlar da Allah'tan hoşnud olmuşlardır. Allah onlara, içinde dâimi kalacakları, (ağaçlan) altından ırmaklar akan cennetler va'detmiştir. işte bu, en büyük kurtuluştur."** (Tevbe Suresi, 100. ayet)

Selefî Davet'in üzerine kâim olduğu temel asıl, Selefi Salih'in (Allah onların hepsinden razı olsun) fehmi/anlayışı üzere Kitab'a ve Sünnet'e sımsıkı sarılmaktır.

SELEFÎ DAVETİN ISTILAHI

Eski ve yeni bazı âlimler onu ıstılahî olarak "Davet'us-Selefiyye/Selefî Davet" olarak isimlendirmişlerdir. Bazıları "Davetu Ensari Sunneti Muhammed'iyye/Muhammedî Sünnetin Ensarının Daveti" olarak, diğer bir kısmı ise "Davetu Ehl'il-Hadis/Hadis Ehli'nin Daveti olarak adlandırmışlardır ki bunların hepsi de bir mânâya delâlet eden isimlerdir.[13]

Bu bir tek mânâdan, eski ve yeni müslüman cemaatler çoktan beridir gafil olmuştur ve ona dikkat etmemiştir veya ona dikkat etmiştir ama ona hakkıyla riayet etmemiştir.

---

[13] Şeyh -rahimehUllah-'ın "Hepsi de bir mânâya delâlet eden isimlerdir." kavli; isim, sıfata muvafık olduğu zaman demektir. Deneyim habere ve isim sıfata muvafık olmadığı zaman tesmiyenin; eğer Ehli Sünnet ve'l-Cemaat'ın usûlüne muvafık değilse Muhammedî Sünnete veya Selefiyye'ye ya da Hadis Ehli'ne intisab etmekle isimlenmenin bir anlamı yoktur. Bu isimlerle tabir edilenler eğer bu isimlenmenin bir belirtisi yoksa bilakis o yalancı bir iddiadır. Bugün revaç bulan bu türden o kadar iddia var ki! Şeyh (rahimehUllah), bu meselede insanların en bilinçlisi idi. İşte O (rahimehUllah), eğer sıfatıyla muttasıf olunmazsa isimlenmenin kıymetinin olmadığını beyan etmektedir.

Hadis ehlinin ve Ehli Sünnet ve'l-Cemaat'ın, Allahu Teâlâ'ya davet hususunda menheclerini üzerine binâ ettikleri asılları vardır. Bu asırdaki muhakkiklerden ve imamlardan ilim ve fazilet ehli, hâlâ insanları bu asıllara irşad etmekte; ona sokulan, ona muhalif olan hususları beyan etmekte; davetçileri onlardan sakındırmaktadırlar. Şeyh AbdulAziz bin Bâz, Şeyh el-Elbânî ve Şeyh İbni Useymin (Allah hepsine rahmet etsin) bu alanda büyük bir katkıda bulunmuşlardır.

Bu usûlün tafsili için "**Ehli Hadis'in Allah'a Davette Menheclerini Üzerine Bina Ettikleri Usûl**" adlı kitabıma bakınız.

SELEFİYYE'NİN BİR MEZHEBİ TAKİP ETME HUSUSUNDAKİ DURUŞU

Şöyle çünkü insanların üzerinden uzun asırlar geçti ve Ehli Sünnet ve'l-Cemaat'a[14] müntesib Sünnet ehlinin arasında

[14] Şeyh (rahimehUllah) Selefî Davet'in ıstılahı ve tesmiyenin aslı üzerine konuştuktan sonra, bu davetin üzerine binâ edildiği usûl üzerinde yoğunlaşmaya koyuldu. Sözüne, Selefî Davet'in asıllarından mühim bir asıl olan: "Durgunluğun ve mezhebsel taassubun izale edilmesi" hususu ile başladı.

Selefîlik sadece, Selefin Menheci'ne yalnızca itikadta salt bağlanma mânâsına gelmez. Bilakis Selefîlik bundan daha geniştir. Çünkü muhakkak ki o, onların ibadetlerde ve fıkıhta menheclerine bağlı olmayı da kapsar. Çünkü bunların hepsinde asıl şudur: İtikadta olsun veya ibadetlerde olsun ya da sülûkta olsun, Kitab'a, Sünnet'e, ümmetin Selef'inin ameline ve onların nassları anlayışına iltizam etmektir/bağlanmaktır. Bunun da gereği şüphesiz şudur: Mezhebsel taklidin, şer'î nasslara muhalefet ediyorsa insanların ve imamların mezheblerinin reylerine/görüşlerine taassubu ve Kitab'a, Sünnet'e ve Selefi Salih'in fehmine/anlayışına muhalif fasid akîdeleri izale etmektir.

Tâbi olunan imamların masum olduklarını iddia etmek yersizdir. Çünkü bu sadece Rafızilerden bid'at ve heva ehlinin görüşleri doğrultusunda çıkan fasid bir kavildir. İmamlardan bile olsa herhangi birisi Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in sünnetlerinden hadis ve esere dair bir şeyi unutsa ve imamlardan başka birisi bunu bilme hususunda isabet etse; bu iki müctehidten isabet edene iki ecir, hata eden diğerine ise bir ecir vardır. Ama hata edenin de ecir almasının sâbit olması, ona ittibâ etmenin caiz olmasını iktizâ etmez. Onun hataya düşmesine rağmen ecir alması, hakka isabet etmeyi murad ediyor ve o doğrultuda ictihad ediyor olmasının yanısıra, buna ehil olması nedeniyledir.

İlim ehlinin taklidin izalesi ve delilin ittibâ edilmesi hususundaki sözleri sayılamayacak kadar çoktur.

İmam Malik (rahimehUllah) der ki:

"Ben ancak bir beşerim. Hata da ederim isabet de ederim. Görüşüme bakın.

bulunanların kalplerini bile mezhebsel taklid üzere donukluk istila etti. Nebîmiz (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in şu meşhur hadisindeki kavlinin teşmil ettiği diğer fırkalardan Ehli Sünnet ve'l-Cemaat'a mensup olmayanları bir tarafa bırakın, (Ehli Sünnet mensupları içindekilerin bile) hakkında hayırla tanıklık edilen üç asırdan sonra gelen asırlardakilerin hepsinin kalplerini taklid ve taklidi yol edinme üzere durgunluk istila etmiştir:

"Yahudiler 71 fırkaya ayrıldılar. Nasraniler 72 fırkaya ayrıldılar. Ümmetim ise 73 fırkaya ayrılacak. Bunlardan biri hariç hepsi ateştedir."

Dediler ki: "O hangisidir ey Allah'ın Resûlu?"

Kitaba ve Sünnete muvafık olanların hepsini alın. Kitaba ve Sünnete muvafık olmayanların hepsini de terk edin." [Bunu, İbni AbdulBerr Câmi'u Beyâni-l İlmi ve Fazlihî'de (2/32) tahric etmiştir.]

İmam Şâfiî (rahimehUllah) der ki:

"Kitabımda eğer Allah'ın Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in sünnetine muhalif (bir şey) bulursanız, Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in sünneti ile kavil ediniz ve benim sözümü terk ediniz." [Bunu, Beyhakî Menâkıb-ı eş-Şâfiî'de (1/472) sahih bir senedle tahric etmiştir.]

İmam Ahmed (rahimehUllah) der ki:

"Dininde bunlardan hiç kimseyi taklit etme. Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'den ve ashabından gelenleri al. Ama tabiînde kişi muhayyerdir." [Ebu Davud es-Sicistânî'nin "Mesâil-i Ahmed" isimli eseri (1793)]

Ebu Hanîfe (rahimehUllah)'ın şöyle dediği de sahihtir:

"Bak hele Yakup! Benden işittiğin her şeyi yazma. Şüphesiz ki ben reyi bugün görürüm, yarın ise terk ederim." [Bunu Duri "Tarih" (2461) ve Hatib-i Bağdâdî Tarihi Bağdad'da (13/424) sahih bir senedle tahric etmiştir.]

Buyurdu ki:

"O cemaattır."

İlk rivayeti tefsir eden bir rivayette ise (Allah Resulu sallAllahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"O, benim ve ashabımın üzerinde olduğu üzere olandır."[15]

---

[15] Bu rivayet şu zatların hepsinden de varid olmuştur: Ebu Hureyre, Muaviye bin Ebî Süfyan, AbdUllah bin Amr bin As, Sa'd bin Ebî Vakkas, Avf bin Malik, Enes bin Malik, Amr bin Avf, Ebu Ümame, İbni Mes'ûd ve bir grup sahabe (Allah, onların hepsinden razı olsun).

Çağdaşlardan (bazı) ilim taliplerinin onu reddetme hususunda uzun uzun konuşmalarının ve metinlere ta'lik edilen bazı merdûd müşkil konulara sarılmalarının aksine, hadis, Şeyh'in zikrettiği ilk lafız ile sahihtir sabittir. Şeyh, es-Sahîha'da (1/359) bu hadisi sahih gören âlimleri zikretmiştir, onlar: Hâkim ve Zehebî onu ikrar etmiştir, Hafız İbn Hacer ve Şâtıbî el-İ'tisâm'da onu hasen görmüştür, Şeyhülİslam İbni Teymiyye şöyle demiştir: "O, sahih meşhur bir hadistir."

Bu hadisin sahih rivayetlerinin herhangi birinde Sahabe (radıyAllahu anhum)'dan ilave bir açıklama veya onların Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'e Cemaat'ın mânâsı hakkında bir soru varid olmamıştır. Bu da onların nezdinde bunun (cemaat sözcüğünün) mânâsının net bir biçimde bilindiğine delâlet etmektedir. Çünkü Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in, kurtuluşa eren fırkanın yolunu Sahabe'nin nezdinde bilinen bir anlamı olmayan mübhem bir cevabla beyan etmesi ve onların da bunun açıklamasını sormamaları imkânsızdır.

Cemaate teşvik hususunda varid olan sahih hadislerdeki bu vasfı takip ederek, Sahabe ve Selef'ten ilim ehlinin onu (nasıl) anladığını takip ederek buradaki cemaat (sözcüğünün) mânâsının 'Fıkıh, İlim, Hadis Ehli ve Sünnet'e ittiba etmek' olduğunu buluyoruz.

İmam Tirmizî (rahimehUllah) el-Câmi'de (4/467) şöyle diyor:

"İlim ehlinin nezdinde Cemaat'ın mânâsı Fıkıh, İlim ve Hadis Ehli'dir." dedi ki: Cârûd bin Muaz'ın şöyle dediğini işittim: Ali bin Hasan'ın şöyle dediğini işittim: AbdUllah bin Mübarek'e: 'Cemaat kimdir?' diye sordum. Dedi ki: 'Ebu Bekir ve Ömer'dir.' Ona denildi ki: 'Ebu Bekr ve Ömer ölmüştür.' Dedi ki: 'Filan ve filandır.' Denildi ki: 'Filan ve filan da ölmüştür.' AbdUllah bin Mübarek dedi ki: 'Ebu Hamza es-Sukkerî cemaattir.' Ebu İsa dedi ki: Ebu Hamza, o Muhammed bin Meymun'dur. O salih bir şeyh idi. Bunu ancak bizim yanımızda hayatta iken söylemişti.

Derim ki: Bu, İbni Asâkir'in 'Tarih-i Dimeşk' adlı eserinde sahih bir senedle İbni Mes'ûd (radıyAllah anh)'dan naklettiği şu kavlin de teyid ettiği bir husustur:

"Cemaat, tek başına olsan bile, hakka muvafık olandır." [Şeyh el-Elbânî' (rahimehUllah)'ın 'el-Mişkâtu' adlı eserinden (1/61) naklen]

Bu ayrıca, Sahabî Ebî Ümame'nin şerîf nebevî lafızda varid olan Cemaat'ın mânâsının nasıl anlaşıldığını tekid etmektedir. Eş-Şa'bî, Nu'man bin Beşir'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: Allah'ın Resûlü (sallAllahu aleyhi ve sellem), bu direklerin üzerinde veya bu minberin üzerinde şöyle buyurdu:

"Aza şükretmeyen, çoğa da şükretmez. İnsanlara teşekkür etmeyen, Allah'a da şükretmez. Allah'ın nimetinden bahsetmek şükürdür. Bunu terk etmek ise küfürdür. Cemaat rahmettir, fırkalaşmak ise azabtır."

Ebu Umame el-Bâhilî dedi ki: Size Sevad-ı Azama üzere olmak yakışır. Dedi ki: Bir adam: Sevad-ı Azam nedir? dedi. Ebu Ümame dedi ki: Nur Sûresi'ndeki şu âyettir:

"Eğer yüz çevirirseniz, onun sorumluluğu kendine yüklenen, sizin sorumluğunuz da size yüklenendir." (Nur suresi, 54. Ayet) [Ahmed (4/278) hasen bir senedle tahric etmiştir.]

KİTABA VE SÜNNETE MÜNTESİB OLMAK İLE O İKİSİ İLE AMEL ETMEK ARASINDAKİ FARK

O halde bu hadis, Fırka-i Naciyye'nin, Resûlumuz (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in, bu ümmet içinde vâkî olacağını haber verdiği 73 fırkadan biri olduğuna açık bir şekilde delâlet eden sarîh hadislerdendir. O (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in haberi sadıktır, zira O, Teâlâ'nın Kur'ân-ı Kerîm'de buyurduğu gibi:

"Ve O, hevâdan (arzularına göre) **konuşmaz.** (O'nun konuşması kendisine) **sadece O'na vahyolunan vahiydir"**[16]

Fırka-i Naciyye'nin alâmeti, bu zamandaki diğer cemaatlerin iddia ettiği şeyler gibi değildir. Bu fırkanın alâmeti sadece Kitap ve Sünnet'le amel etmeye müntesip olmak değildir. Şüphesiz ki müslümanların hiçbiri -Fırka-i Naciyye'nin haricindeki fırkalardan olsalar bile-, eski olsun yeni olsun bu fırkalardan hiçbiri, Kitab ve Sünnet'e müntesib olmaktan berî olamaz.

Çünkü eğer böyle yaparlarsa, İslam'dan çıkış bayrağını kaldırmış olurlar.

Bunun için, Resûl (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in, geçen hadiste zikrettiği veya kendilerine işaret ettiği İslâmî cemaatlerin ve fırkaların hepsi tek bir kelime üzerinde müttefiktirler:

---

[16] Necm Suresi, 3.-4. ayet

Dikkat edin ki o da Kitab'a ve Sünnet'e bağlılıktır.[17]

---

[17] Bu mesele, çok önemli bir meseledir. Şöyle ki: Kitab'a ve Sünnet'e salt bağlılığa, şayet bu ikisine bağlanmanın hakikati ve onlarla amel etmek eşlik etmiyorsa, bu sadece sıhhatten yoksun bir iddiadir. Eğer Ehli Sünnet ve'l-Cemaat'ın usûlü ile amel etmeyi kapsamıyorsa Selefîliğe intisab da aynen böyledir ve bu da salt boş bir iddiadır. Müsemmâların iddia edilmesi, sıfatların sübûtunu iktiza etmez.

Şeyh (rahimehUllah)'ın da dediği gibi, hadiste zikredilen bu fırkaların hepsi, Cehmîler olsun veya Hariciler veya Mu'tezile ya da Rafıziler veya (başkaları) olsun, şüphesiz ki Kitab'a ve Sünnet'e intisab ettiklerini iddia ediyorlar. Bunların hepsi, Kitab'a ve Sünnet'e bağlı olduklarını iddia ediyorlar. Araştırınca, tetkik edince, tahkik edince ise bu fırkaların her birinin Ehli Sünnet ve'l-Cemaat'ın usûlüne muhalefet ettiğini, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in ümmetini ittibâ etmeye teşvik ettiği **Cemaat**'e muhalefet ettiğini görüyoruz.

Dikkat edin ki onlar: Fıkıh, İlim ve Hadis Ehli'dir. Onlar, Allah'ın Resûlü (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in ashabıdır ve Din Gününe kadar onlara ihsan ile tâbi olanlardır. Onlar sevad-ı azamdır. O da mü'minlerin ve Tenzilin nassları ile Sünneti sabiteye hakikaten ittibâ edenlerin yoludur.

İmam Ahmed (rahimehUllah) şöyle demiştir:

"Ve sünnetin gereklerinden bir hasleti terk ederse, ona iman edip kabul etmezse onun ehlinden olamaz. Hayrı ve şerri ile kadere iman etmektir…" Burada itikadın önemli konularından (bazılarını) zikrettti ve dedi ki: "Kader, rü'yet, Kur'ân ve bunların dışında Sünnet'te varid olan hususlar hakkında konuşmak mekruhtur ve nehyolunmuştur. Bu şekilde hareket eden bir kişi -sözü ile Sünnet'e isabet etse bile- cidâli bırakıp da teslimiyet gösterip ve eserlere (rivayetlere) iman edene kadar Ehli Sünnet'ten olamaz." **[Not**: Usûl'us-Sunne' (Sayfa: 42 ve 49) adıyla meşhur 'Abdus İbn Malik el-Attar Risâlesi']

İmam Ahmed (rahimehUllah), Sünnete ittibâ etmenin sadece ona tâbi olmakla, onun muktezâsı ile amel etmekle ve cidâl, kelam ve re'y (gibi) diğerlerini değil de sünneti delil almakla olacağını beyan etmiştir. Kişi eğer sünnete intisab ettiğini iddia eder ama sonra sünnetin dışındakini delil alırsa veya sözünde re'ylerden, kelamdan ve cedelden yardım alırsa, hakka isabet etse bile Ehli Sünnet'ten olamaz. Çünkü o, Nebevî Sünnet yolunun dışındaki ile isabet etmiştir.

Bu da İmam Berbahari (rahimehUllah)'ın kavlinin mânâsıdır:

"Bir kimseye, sünnetin hasletlerinin kendisinde toplandığını bilene kadar: 'Falanca Sünnet Ehli'dir' demek helal olmaz. Kendisinde sünnetin tümü toplanana kadar da ona 'sünnet ehli' denemez."

AbdUllah bin Mübarek diyor ki: Yetmiş iki bid'at (fırkasının) aslı 4 bid'at fırkasıdır ve diğer bid'at fırkaları bu dördünden dal budak salmışlardır: Kaderiyye, Mürcie, Şîa ve Haricîler. Kim Ebu Bekr'e, Ömer'e, Osman'a ve Ali'ye, Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in ashabı içinde öncelik verirse ve siğer sahabeler hakkında sadece hayırla konuşursa ve onlara duacı olursa, o kimse evvelinde ve âhirinde Şîa olmaktan çıkmıştır/kurtulmıştur.

Her kim de derse ki: 'İman kavil ve ameldir, artar ve eksilir' , o da evvelinde ve âhirinde Mürcie olmaktan çıkmıştır/kurtulmuştur. Her kim de derse ki: 'Her iyi ve facirin ardında namaz (kılınır), her halife ile beraber cihad (edilir)', hükme/idareciye kılıçla saldırmayı/isyan etmeyi görüş olarak almazsa ve onların salâhına dua ederse, o da evvelinde ve âhirinde haricilerin kavlinden çıkmıştır/kurtulmuştur.

Kim de derse ki: 'Tüm takdirlerin hepsi, hayrı da şerri de Allah (azze ve celle)'dendir, dilediğini saptırır ve dilediğine hidayet verir' derse, o da evvelinde ve âhirinde Kaderiyenin akvalinden çıkmıştır/kurtulmuştur. O, Sünnet Ashabı'dır." [bknz. Şerh'us-Sünne, Berbahari, Sayfa: 57]

Derim ki: Bugün ise kokuşmuş hizipler, bu Sünnet usûllerini ve bu Selefiyye Akaîdi'ni küçümsemeyle beslenen cemaatçılar türemiştir. Pekçok davetçi, Selefi Salihin Akaidi'ne, onların menhecine ve nassları anlayışlarına bağlanma hususunda hoşgörülü olmuşlardır (tavizler vermişlerdir). Onlar, hastalıklı fikirlerle, çürük delillerle, makus ve alt üst olmuş sözlerle akaidte ve usûlde ihtilaf etmeyi mübah kılmışlardır. Şu çirkin ibarenin tekrarlanıp durması onları yönlendiriyor: "Üzerinde ittifak ettiğimiz şeyle amel ederiz. Hakkında ihtilaf ettiğimiz hususlarda da birbirimizi mazur görürüz."

Bu ibare temel konuların, akaidin ve menheclerin dışında yöneltilebilir ama itikadta ve menhecte ihtilaf olduğu zaman ittifak da olmaz keramet de olmaz. Allah'ın, kullarının kaderlerini takdir etmediği görüşünü savunan meş'ûm/çirkin bir kaderiyye mensubu ile nasıl ittifak edilebilir? Mü'minlerin annelerine söven ve sahabeye dil uzatan pis bir rafızî ile nasıl ittifak edilebilir? İnsanların kafir olduğunu savunan şerîr bir haricî ile nasıl ittifak edilebilir? İmanın amelsiz

SELEFÎLİĞİN HAKÎKATİ

Bu sözün girişinde işaret ettiğimiz Selefîlere ve başka bir isimle anılsalar bile onların yöneldiğine yönelenlere gelince, bunlar başka bir şeye bağlanmaları nedeniyle tüm diğer İslâmî gruplardan farklıdırlar. Bu başka şey şudur:

Kitab'a ve Sünnet'e sarılmakla Kitab'tan ve Sünnet'ten çıkmaktan muhafaza edilmeleridir. Dikkat edin ki bu da muhacirlerden ve ensardan Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in ashabının, onların etbâından ve onların etbâının etbâından onlara ittibâ edenlerin üzerinde olduğu şeye sarılmaktır. Dikkat edin ki onlar, Allah'ın Resûlü (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in buyurduğu sahih hadiste, hatta mütevatir hadiste, hakkında hayırla tanıklık edilen asırlardır. Dikkat buyurun ki o (hadis) şudur:

"İnsanların en hayırlısı benim asrımdır, sonra da onları takip edenlerdir."[18]

Bu birinci neslin etbâı, mübarek ve tahir Sahabe neslidir. Sonra da onlardan sonra gelip de şöyle diyenlerdir:

"Rabbimiz bizi ve bizden önce iman ile geçmiş

(amel gerektirmeyen) söz olduğunu savunan bir mürcie mensubu ile veya Allahu Teâlâ'yı yok gibi kabul eden pis bir Cehmî ile nasıl ittifak edilebilir ki?

[18] Bu hadisi Ahmed (1/378 ve 442), İbni Ebî Asım (1466), Buhârî (4/118), Tirmizî (3859) şu tarîkle beyan etmişlerdir: A'meş, İbrahim en-Nehaî'den, Ubeyde'den, AbdUllah bin Mes'ûd (radıyAllah anh)'ın kendisinden. Bu hadis, Müslim'de (1963) ise şu tarikledir: İbni Avn, İbrahim'den.

kardeşlerimizi mağfiret et..."[19]

Fırka-i Naciyye'den olmak isteyen herkesin intisab etmesi gereken ve alternatifi olmayan tek yol, bizim kendilerine iktida ettiğimiz Selefi Salih olan Sahabe ve Tabiîn'in amel ettiği gibi amel etmektir.[20]

---

[19] Haşr Suresi, 10. ayet

[20] Şeyh -rahimehUllah-'ın: "Fırka-i Naciyye'den olmak isteyen herkesin intisab etmesi gereken ve alternatifi olmayan tek yol, bizim kendilerine iktida ettiğimiz Selefi Salih olan Sahabe ve Tabiîn'in amel ettiği gibi amel etmektir." şeklindeki sözünde ise bazı meseleler vardır:

Birincisi: Dünya'da isabetli olmak ve Ahiret'te kurtuluşa ermek; sahabeden, tabiînden ve onlara tâbi olanlardan Selef'in rehberliğine ittibâ etmekle olur. Onlar, hadisi şerifte varid olan diğerlerinden efdal en hayırlı üç asırdır.

İkincisi: Şüphesiz ki Selefîliğe intisab etmek mutlaka hakîkî olmalıdır -Selef'in mezhebine ve rehberliğine sahîh bir ittibâ ile (ittiba ederek), onlara refakat etmeye yetişememiş diğerlerinin anlayışına yönelip de selefin anlayışından çıkmayarak ve hanîf şerîatı sahîh bir (biçimde) alarak-, sıfatla bezenmeden sadece isme sahip çıkarak yüzeysel bir şekilde olmamalıdır. Bu durum, Rabbim Subhânehû'nun merhamet ettikleri hariç pekçok davetçinin bugün içine düştüğü durumdur.

Üçüncüsü: Şüphesiz ki Selefi Salih'in rehberliğine, onların nassları fehm edişlerine ve (onların) nasslarla amel etme keyfiyetine iltizam etmeye/sarılmaya tâbi olan hususlar vardır: Kavillerde ve tercihlerde onlardan ayrı olmamaktır. Veya onların ictihadlarından çıkıp da daha önce geçmemiş yeni bir ictihada (varmamaktır). Nitekim İmam Ahmed (rahimehUllah), öğrencisi Ebu'l-Hasen el-Meymûnî'ye şöyle demiştir: "Hakkında bir imâmın olmayan bir mesele hakkında konuşma." [**Not**: İbni Cevzî'nin "Menakıb-ı Ahmed" (Sayfa: 178) adlı eseri.]

Yine İmam Ahmed şöyle buyurmuştur: "Hakkında, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in ashabından (nakil) mevcud olmayan hiçbir şey neredeyse yoktur." [**Not**: Ebu Davud es-Sicistânî'nin "Mesâilu Ahmed" (Sayfa: 277) adlı eseri]

Dördüncüsü: Selefi Salih'e bağlı olmanın gereklerinden biri de onların delîle

muvafık olan ictihadlarını almak; içinde nassa muhalefet ettikleri hususlarda ise onlardan zikr-i cemîl (güzel, saygılı söz) ile özür dilemek (ve ictihadlarını almamaktır). Şüphesiz ki hata eden müctehide bir ecir vardır. Isabet eden müctehide ise iki ecir vardır. Kim taammüden değil de bir özre binaen (dahî olsa) onlardan (Selefi Salih'ten) farklı davransa ve kim âlimlerin zellelerinden ruhsatları toplasa, o kimse tüm şerri toplamış olur ve helak olur. Ömer bin Hattab (radıyAllahu anh) şöyle der:

"Üç şey dini yıkar: Âlimin zellesi, münafığın Kur'ân ile cidâli ve sapkın imamlar." [**Not**: Bunu İbni Abd-il Berr "Câmi'u Beyân'il-İlmi ve Fadlihî" (2/110) adlı eserde **sahih bir senedle** tahric etmiştir.]

İmam Evza'î (rahimehUllah) der ki:

"Kim mut'a konusunda Mekkelilerin, şarap konusunda Kûfelilerin, şarkı konusunda Medinelilerin, halifelerin masumluğu konusunda Şamlıların kavillerini alsa, o kimse tüm şerri toplamış olur." [**Not**: Hafız ez-Zehebî'nin "Siyeru A'lâmin-Nubelâ" (8/81) adlı eseri]

Beşincisi: Selefin rehberliğine sarılmanın gereklerinden biri de; esası, naklin yerine aklı kullanmak olan, fasid tevillerle ve cevrî yaralamalarla Kitab ve Sünnet'in nasslarını reddetmek olan aşınmış halefîliğin izalesidir.

Evzaî -rahimehUllah- buyurmuştur ki:

"Sana düşen, insanlar seni reddetseler bile, selefin eserlerini almaktır." [**Not**: Bunu, Âcurrî "eş-Şeria" (Sayfa: 58) adlı eserde; Hatîb ise "Şerefi Ashab'il-Hadîs” (6) adlı eserde **sahih bir senedle** tahric etmişlerdir.)

Altıncısı: Kavillerini delil alma açısından, sahabe, tabiîn ve onlara tâbi olanların arasındaki farkın beyanı ve sahabenin kavline ya da fiiline: "Sünnettir" denilip denilemeyeceği hususunda ise şöyle bir tafsîl vardır:

İmam Ahmed bin Hanbel -rahimehUllah-, sahabenin eserlerini/rivayetlerini delil olarak almayı mezheb edinmiştir. O, bunları delil olmaları cihetinden -tabiînin kavillerinin, hükümlerinin ve ictihadlarının hilafına- sünnet menzilesine/konumuna almıştır. Ebu Davud es-Sicistânî'nin "el-Mesâil" adlı eserinde (Sayfa: 276) açık bir biçimde varid olduğu üzere, şöyle demiştir:

Ahmed'i birden fazla işittim. Kendisine soruldu ki: Deniyor ki: Ebu Bekir, Ömer, Osman ve Ali (radıyAllahu anhum)'un fiilleri sünnet olur muydu? Dedi

ki: Evet. Bir keresinde de dedi ki: Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in şu hadisi nedeniyle: **"Size düşen benim sünnetim ve hulefâi râşidînin sünnetidir."**

Denildi ki: Ya Ömer bin AbdulAziz'in (fiilleri)? Dedi ki: Hayır. Dedi ki: O imam değil mi? Dedi ki: Evet imamdır. Ona denildi ki: Babamın, Muaz'ın ve İbn-i Mes'ûd'un kavli gibisine de "Sünnet" diyebilir miyiz? Dedi ki: Bunu söylemeyi reddetmiyorum, onlardan hiçbirine muhalif olmak hoşuma gitmiyor.

O (rahimehUllah)'ın eseri hadis konumuna alması ve onlardan herhangi biri ile amel etmeyi terk etmemek için, onunla merfû hadisin arasını bulması meşhurdur.

İmam Şâfiî (rahimehUllah)'a gelince; Ahmed, O'nun sahabenin eserlerini delil olarak alma hususundaki mücmel kavline muvafakat etmiştir. Ancak O, Kitab ve Sünnet'ten delil bulunamadığı zaman bunları delil almayı serbest bırakmıştır.

Aynı şekilde, Beyhaki'nin "el-Medhal iles-Sünen-il Kübrâ" (35)'de sahih bir senedle Şafiî'nin şöyle dediğini kaydetmesi de buna delâlet etmektedir: "Kitab veya Sünnet mevcut ise, bunları işiten birinin özrü geçerli değildir. (O kişi) sadece bu ikisine ittibâ etmelidir. Durum böyle değilse, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in ashabının veya onlardan birinini kavillerine bakarız."

Ebu Hanife en-Nu'mân (rahimehUllah)'ın mezhebine gelince, o da onların kavillerini seçme ciheti hususunda Şafiî'nin mezhebine muvafıktır. İbni Muîn "Tarih" adlı eserinde Dûrî'nin rivayeti ile (3219) Yahya bin Darîs'ten sahih bir senedle onun şöyle dediğini kaydetmiştir:

Süfyan'ı gördüm. Ona bir adam geldi ve dedi ki: Ebu Hanife'ye neden kin güdüyorsun? Dedi ki: Ona ne oluyor? Dedi ki: Onu şöyle derken işittim: Allah'ın Kitabını alırım. Onda bulamadığım zamansa Resûlullah (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in sünnetini alırım. Allah'ın Kitabında da Resûlünün sünnetinde de bulamazsam, sahabelerin kavlini alırım. Onlardan dilediğimin kavlini alırım, dilediğimin kavlini de bırakırım/almam. Onların kavlinden çıkıp da başkalarının kavline yönelmem.

İmam Malik'e gelince O (rahimehUllah), Sahabe (radıyAllahu anhum)'a ittibânın meşrûluğuna dair, Allahu Teâlâ'nın şu kavlini delil almıştır:

" Muhacirlerden ve ensardan ve onlara ihsan ile tâbi olanlardan Allah

SELEFE TÂBİ OLMANIN VÜCÛBU

Bu emir, selefi salihe bidatçının emri ile tâbi olmanın vacip olması değildir. Bilakis bu, kendisine işaret olunan vacib emirdir. Hatta Tebâreke ve Teâlâ'nın şu kavlinde olduğu gibi, bu konuda tasrih de vardır:

"Kim kendisine doğru hidayet beyan edildikten sonra Resul'e karşı gelir, mü'minlerin yolundan gayrisine tabi olursa onu döndüğü yola çeviririz ve cehenneme yaslarız. Ve orası ne kötü bir varış yeridir."[21]

Allahu Tebâreke ve Teâlâ, bu âyeti kerimede Resûl (sallAllahu aleyhi ve sellem)'e muhalefet etmeyi ve O'nunla ayrılığa düşmeyi şiddetli bir uyarı biçiminde zikrediyor. Sonra da buna atıfta bulunuyor ve buyuruyor ki: **"…mü'minlerin yolundan gayrisine tabi olursa…"** Şüphe yok ki Allahu Tebâreke ve Teâlâ'nın, müslümanların içinden mü'minlerin yoluna muhalefet etmeye (karşı) uyardığı bu mü'minler (var ya) şüphe yok ki bunlar ancak, önceki âyette zikredilen kimselerdir:

"Muhacirlerden ve ensardan ve onlara ihsan ile tâbi olanlardan..."

Allah, onlardan razı olmuştur ve onlar da Rablerinden razı olmuşlardır.

---

razı olmuş, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. Allah onlara, içinde dâimi kalacakları, (ağaçlan) altından ırmaklar akan cennetler va'detmiştir. işte bu, en büyük kurtuluştur." [Tevbe Suresi, 100. Ayet]

[21] Nisa Suresi, 115. ayet

İDDİA VE AMEL ARASINDAKİ FARKIN ÖLÇÜSÜ

Bu, dili ile Kitab'a ve Sünnet'e intimâ edip de sonra Kitab'a ve Sünnet'e muhalefet etmekten korunmaya rücû etmeyerek Kitab'a ve Sünnet'e muhalif davranan müslüman arasındaki farkın ölçüsü dikkat buyurun ki şudur: Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in ashabının üzerinde bulunduğu hale temessük etmektir/sarılmaktır.

Şimdi siz âyetten ve sahih hadisten bir nassın önündesiniz. Âyet, mü'minlerin yolunu zikrediyor. Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem), Sünen sahiplerinden bir topluluğun rivayet ettiği diğer sahih bir hadiste râşid halîfelerin sünnetini zikrettiği gibi, ashabını zikrediyor. Bu Sünen sahiplerinin arasında Ebu Davud, Tirmizi, İmam Ahmed ve diğerleri vardır. İrbaz bin Sariye (radıyAllah anh) dedi ki:

"Allah'ın Resûlü (sallAllahu aleyhi ve sellem) bize bir vaaz verdi. Ondan kalpler titredi ve gözlerden yaşlar boşandı. Dedik ki 'Ey Allah'ın Resûlü! Bu sanki veda eden bir kimsenin vasiyeti gibidir. Bize tavsiyelerde bulun.' Buyurdu ki:

"Size Allah'a (karşı) **takvalı olmanızı, üzerinize Habeşli bir köle idareci seçilse bile işitip itaat etmenizi tavsiye ediyorum. Şüphesiz ki sizden yaşayanlar, pekçok ihtilaf göreceklerdir. Size düşen sünnetime ve benden sonra gelecek olan hidayete ermiş râşid halifelerin sünnetine** (bağlanmaktır)**. Onlara azı dişlerinizle yapışınız. Sonradan ortaya konulan işlerden de sakınınız. Şüphesiz ki sonradan**

ortaya konulan işler bid'attır ve her bidat dalâlettir."[22]

Başka bir hadiste: **"Her dalâlet ateştedir."**

Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in bu hadiste de râşid halifelerin sünnetini kendi sünnetine atfettiğini bulacaksınız. Bu hadis, Fırka-i Naciyye hadisi ile ve Teâlâ'nın ikinci âyetteki kavli ile buluşmaktadır. Dikkat buyurun ki Tebâreke ve Teâlâ'nın o kavli şudur:

"Kim kendisine doğru hidayet beyan edildikten sonra Resul'e karşı gelir, mü'minlerin yolundan gayrisine tabi olursa onu döndüğü yola çeviririz ve cehenneme yaslarız. Ve orası ne kötü bir varış yeridir."[23]

Bu nedenle bir müslümana, Kitaba ve Sünnete ittibâ etmek adına, Selefi Salih'imizin üzerinde bulunduğu hâle muhalif görüşlere veya kavillere uyması caiz olmaz. Bu böyledir çünkü onların üzerinde bulundukları hâl, Kitab ve Sünnet'in beyanıdır/açıklamasıdır. Hepinizin de bildiği gibi Sünnet, Kur'ân-ı Kerîm'in nassı ile (sabittir ki o) Kur'ân-ı Kerîm'in

---

[22] Bu hadis, İrbaz bin Sariye (radıyAllah anh)'tan (bazı) tarîklerle rivayet edilmiştir. Bu sahih bir hadistir. İçilerinde Tirmizî, Bezzâr, Herevî, İbni AbdilBerr'in bulunduğu bir grup ilim ehli bu hadisi sahih görmüştür.

İmam Ahmed (rahimehUllah) Ebu Davud es-Sicistânî'nin "Mesâilu Ahmed" (1792)'de geçtiği üzere bu hadisi delil almıştır. Bu da onun nezdinde bu hadisin sabit olduğuna delildir. Tashihte (hadisleri sahih kabul etme hususunda) çok katı olanlar, taz'îfte (hadisleri zayıf kabul etmede) gevşek olanların bu hadisi zayıf görmeleri için çabalamışlardır. Bu hadisi sahih kabul etmesi hususunda da Şeyh (rahimehUllah)'a reddiye yazmışlardır. Şeyh ise "en-Nasihah" adlı kitabında bu gibi inatçılara cevap vermiştir. Bunun tarîklerini başka bir yerde uzun uzadıya incelediğimiz için burada bunu beyan etmeye yer vermiyoruz.

[23] Nisa Suresi, 115. ayet

beyanıdır/açıklamasıdır. Nitekim Allahu Teâlâ, şu kavlinde Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in şahsını muhatab alarak buyuruyor ki:

"Sana da Zikri indirdik ki, insanlara indirileni beyan edesin/açıklayasın."[24]

---

[24] Nahl Suresi, 44. ayet

SÜNNETİN KISIMLARI VE ONA VÂSIL OLMANIN YOLU

Nasıl ki Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem), sünneti ile Kur'ân'ın beyânını üzerine almışsa, O'nun sünneti üç kısma ayrılır: **Kavlî, Fiilî ve Takrîrî**.

Bizim için bu sünnete vâsıl olmanın ve onu anlamanın yolu ancak Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in ashabının yoludur. Bu nedenle de müslümanın Fırka-i Naciyye'den olmasının, onun Kitab'a, Sünne'te ve Selefi Salihin üzerinde bulunduğu hâle ittibâ etmesi dışında bir yolu yoktur. Bu üçüncü emrin, eğer Kıyamet gününde kurtulanlardan oldukları hususunda sadık iseler, tüm müslümanların zihninde sabit olması gerekir:

"O gün ne mal ne de oğullar fayda verir. Ancak Allah'a kalbi selîm ile gelenler müstesnâ"[25] (ayeti)

---

[25] Şeyh (rahimehUllah)'ın "Selefi Salih'in üzerinde bulunduğu hâl üzere" şeklindeki kavli, Kitab ve Sünnet nasslarının anlaşılmasında önemli bir asıla delâlet etmektedir. O (asıl) da Kitab ve Sünnet'i başkalarının anladığı gibi değil de Sahabenin anladığı gibi anlamaktır. Çünkü onlar, Ömer bin AbdulAziz (rahimehUllah)'ın dediği gibi:

"Sâbikûndur (önce geçenlerdir). Onlar bir ilme dayanarak geri dururlar ve nüfuzlu bir basirete dayanarak geri çekilirler. Onlar işlerin aslını keşfetmede daha kavîdirler. Daha doğrusu bulunsaydı onu tercih ederlerdi. Eğer rehberlik sizin üzerinde bulunduğunuz hâl olsaydı siz onlardan önce geçerdiniz. Eğer ben onlardan sonra bir şey ihdas ederim/ihdas edildi dersen bunu ancak onların yolundan başka (bir yola) tâbi olan ve kendini onları sevmeyen biri ihdas etmiştir. Onlar (selef) o konuda yeterince kelam etmişlerdir, onu şifa verici bir biçimde vasfetmişlerdir. Onların dûnunda (onların sözlerini) kısaltan olamaz.

Onların üstünde onları kısıtlayacak kimse de olamaz. Onların dûnunda onları taksîr eden kavimler olmuştur ve onlar da kurumuşlardır. Onlardan yüz çeviren başkaları da olmuştur ve onlar da hüsrana uğramışlardır. Şüphesiz ki onlar bunun arasında dosdoğru bir hidayet üzeredirler." [Not: Bunu, İbni Vaddah "el-Bida' ve'n-Nehyu Anhâ"da **hasen bir senedle** tahric etmiştir.]

Bu, sonradan gelen bazı fakihlerin, sahabenin nassı anlama biçimine muhalif olan tercihlere düşmelerine muhaliftir. Bazı Şafiî fakihleri için, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in şu hadisi hakkında vukû bulan durum gibi: **"Sizi kabirlerin ziyaretinden nehyetmiştim (ama artık) onları (kabirleri) ziyaret ediniz."** Nevevî (rahimehUllah) "Şerhi Sahîhi Müslim"de (4/50) diyor ki:

"Bu, nasih ve mensuhu cem' eden hadislerdendir. Bu, erkeklerin kabirleri ziyaret etmelerinin nehyinin neshi hususunda sarihtir. Kabirleri ziyaret etmenin kendileri için sünnet olduğuna dair icmâda bulunmuşlardır. Kadınlara gelince, önceki ashabımızın onlar hakkında hilafı vardır. Öncemizde onları (kabir ziyaretinden) men edenler şöyle dediler: 'Kadınlar' sözcüğü 'erkekler' sözcüğünün hitabına/kapsamına girmez. Bu da usûlcüler açısından doğrudur."

Derim ki: Bu müminlerin annesi Aişe (radıyAllahu anhâ)'nın nassı anlayışına muhaliftir. Onun anlayışı diğerlerinin anlayışından önceliklidir. Şüphesiz ki O (radıyAllahu anhâ) Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in eşidir ve O'ndan rivayet sahibidir. O, kadınların fakihlerindendir. AbdUllah ibn Ebî Melike rivayet etmiştir ki:

"Şüphesiz ki Aişe (radıyAllahu anhâ) bir gün kabristandan gelmiştir. Ona dedim ki: 'Ey mü'minlerin annesi, nereden geldin?' Buyurdu ki: 'AbdurRahman bin Ebî Bekr'in kabrinden.' Ona dedim ki: 'Allah'ın Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem) kabirleri ziyaret etmeyi nehyetmemiş miydi?' Buyurdu ki: 'Evet, (ama) sonra onları ziyaret etmeyi emretti.' [**Not**: Bunu Hâkim "el-Müstedrek"de (1/376); İbnu AbdilBerr "et-Temhîd"de (3/233) şu tarîkle tahric etmişlerdir: Yezid bin Humeyd Ebit-Teyyah, AbdUllah ibn Ebî Melike'den. Zehebî "Telhîs el-Müstedrek"de dedi ki: "Sahihtir." O, onun dediği gibidir.]

Bu, mü'minlerin annesinin men' nassını, ibaha (mübah kılma) ve ruhsat nassını anlayış biçimidir. Şüphesiz ki bu nesih, sonradan gelen fakihlerden men' edenlerin görüşlerinin hilafına, erkekler ve kadınların hepsinin hakkında geneldir. Biz, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in hadisinde geldiği üzere onlara ittibâ etmekle emrolunmuş iken, sahabenin nassları anlayışlarına muhalif

olarak nasıl kendi anlayışlarımızı kullanabiliriz?

Hadisi Nebevi (sallAllahu aleyhi ve sellem)'de buyruluyor ki:

"Size düşen benim sünnetim ve benden sonraki hidayete ermiş râşid halîfelerimin sünnetidir. Onlara temessük ediniz/sımsıkı sarılınız ve onlara azı dişlerinizle tutununuz."

İmam Ahmed -rahimehUllah-, bu hadisi, sahabe kavillerinin sünnet olduğuna dair delil almıştır. [**Not**: Bkz. Ebu Davud'un rivayetiyle "Mesâil-i Ahmed" (1792)]

Zührî'nin ve ilim ehlinden birinin dışında (diğerlerinin) kavli de budur.

[**Not**: İbni Sa'd "et-Tabakât"ta (2/2/135) kaydetmiştir. Ebu Nuaym "el-Hilye"de (3/360), Hatib el-Bağdâdî "Takyîd'ul-İlm"de (Sayfa: 106-107) Salih bin Kisan (rahimehUllah)'dan sahih bir senedle tahric etmişlerdir: Ben ve Zührî ilim talep etmek için bir araya geldik. Dedik ki: 'Sünenleri yazalım.' Bunun üzerine Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'den gelenleri yazdık. Sonra (Zühri) dedi ki: 'Ashabından gelenleri de yazalım. Şüphesiz ki onlar da sünnettir.' Ben: 'Sünnet değildir, onları yazmayalım' dedim. (Salih bin Kisan) dedi ki: 'O onları yazdı ben ise yazmadım; o kazandı ben ise kaybettim.']

Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki:

"Yıldızlar gökyüzünün eminlikleridir. Yıldızlar gidince gökyüzüne vaad olunduğu şey gelir. Ben de ashabımın eminliğiyim. Ben gidince ashabıma vaad oldukları şey gelir. Ashabım da ümmetimin eminlikleridir. Ashabım gidince de ümmetime vaad olundukları şey gelir." [**Not**: Bunu Müslim (4/1961) Said bin Ebî Bürde'nin babasından naklettiği hadisten kaydetmiştir.]

Onlara ittibâ etmede ve onların fehmini iltizam etmede dalâletten, kaymadan ve bid'atçılıktan emin olmak vardır. Onların kavillerinden çıkmada ise başkalarının yollarına tâbi olma ve başkalarının rehberliğini iltizam etme vardır.

BUGÜNKÜ DURUMA BİR BAKIŞ

Bugün, hepsi de İslam'a bağlı olduğunu iddia eden cemaatlerle beraber yaşıyoruz. Hepsi de İslam'ın Kitab ve Sünnet olduğuna inanıyorlar. Ama onların içinde, daha önce açıklaması geçen üçüncü emre -dikkat buyurun ki o, mü'minlerin, sahabe-i kiramın, tabiînden ve onların etbâından sahabeye ihsan ile tâbi olanların yoludur- itimad etmekten razı olmayan topluluklar vardır.

Nitekim bunu az önce **"İnsanların en hayırlısı benim asrımdır..."** hadisinde zikretmiştik.

DİNDE FIRKALARA AYRILMANIN SEBEBİ

Bunun için, Selefi Salih'imizin üzerinde bulunduğu mefhumlara, fikirlere ve görüşlere dönmemek; işte bu, müslümanları çeşit çeşit mezheblere ve dağınık yollara bölen asıl sebeptir.[26]

---

[26] Şeyh (rahimehUllah)'ın zikrettiği bu husus, bugünkü müslümanların bölünmelerindeki/fırkalaşmalarındaki hastalık kaynağıdır. Şüphesiz ki müslümana, muktezası/gerektirdikleri ile amel edene dek Kitab'a ve Sünnet'e intimâ etmek yeterli değildir. Selefi Salih'in anlayışı üzre olmadıkça da Kitab ve Sünnet'in muktezası ile amel edilmiş olmaz.

İşte bu, "Amelin sıhhati" tabiri ile anlatılan husustur. O, (amellerin) kabûl edilmesinin rükünlerinden biridir. Şüphesiz ki amelin sahih olması, ittibâ etmeye bağlıdır. İttibâ da, sahabenin ve selefin nassları anlayışlarına muvafık olmadıkça ve onların rehberliğine tutunmadıkça sahih olmaz.

İTTİBÂ

Her kim Kitab'a ve Sünnet'e dönmeyi gerçekten istiyorsa, o kişinin Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in ashabının, tabiînin ve sonradan onlara tâbi olanların üzerinde bulunduğu hâle dönmesi lüzumludur.[27]

---

[27] Şeyh (rahimehUllah)'ın "Kim Kitaba ve Sünnete dönmeyi gerçekten istiyorsa..." kavli aslında ittibânın bir tarifidir. İmam Ahmed (rahimehUllah), Ebu Davud es-Sicistânî'nin "Mesâilu Ahmed" (1789)'da geçtiği üzre şöyle tarif etmiştir:

"İttibâ: Kişinin Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'den ve ashabından gelene tâbi olmasıdır. Sonra o tabiînden itibaren muhayyerdir."

Sonra burada bu ibare ile Şeyh'in tabiînden varid olanlara ittibâ hakkındaki ibare arasında bir hilaf/çelişki yoktur. Şüphesiz ki tabiînden varid olan hususlara ittibâ etmek, onların şer'î nasslara muvafık olması şartına bağlanmıştır. Şeyh (rahimehUllah)'ın burada, onlara tâbi olma hakkındaki maksadı şudur: Onların kavillerinden çıkıp da imamı olmayan ve Seleften onu söyleyen birisinin bulunmadığı başka uydurma yeni bir kavile varmamaktır. İşte haddi zatında bu, İmam Ahmed (rahimehUllah)'ın, öğrencisi el-Meymûnî'yi uydurma kavillerin ve ilim ehlinin kavillerinin haricinde (zuhur eden) kavillerin aldatıcılığına karşı uyarırken teşvik ettiği şeydir. Daha önce de kendisinden nakil geçtiği üzre O, şöyle buyurmuştu:

"Ya Ebâ'l-Hasan, hakkında imam olmayan bir mesele üzerinde konuşmaktan sakın."

Bu sözün, mezhebçiliğe çağırdığı zannedilmesin. Bu nasıl olabilir ki? İmam Ahmed (rahimehUllah) reyden ve rey ehlinden sakındırma hususunda insanların en şiddetli olanlarından birisidir. Yine O, insanları ittibâya ve Sünnet'e davet etme hususunda da en sağlam duranlardandır. O söz ancak, Selefi Salih'ten ilim ehlinin ictihadlarının haricindeki uydurma kavillere (karşı) bir uyarıdır.

İmam Ahmed (rahimehUllah)'ın mezhebsel taklitçiliğe karşı, insanların reylerini almaya karşı ve onların reylerini nassların önüne geçirmeye karşı

uyardığı sahih olarak gelmiştir. Ebu Davud'un "el-Mesâil" (Sayfa: 367-369)'da şöyle geçer:

Ahmed'in şöyle dediğini işittim: "Ne Malik'in ne de herhangi birinin reyi hoşuma gidiyor."

Ve dedi ki: Ahmed'i işittim. Adamın biri O'na dedi ki: 'Süfyan'ın topladığı (kitabı)yla amel edelim mi?' Buyurdu ki: "Sana düşen, eserlerdir/rivayetlerdir."

Dedi ki: Ahmed'in şöyle söylediğini işittim: "Ben, benden (herhangi) bir rey yazılmasını kerih görüyorum."

Dedi ki: Ahmed'in şöyle söylediğini işittim: "Herkesin reyi alınabilir de terk de edilebilir. Yani: Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) hariç."

Dedi ki: Ahmed'e dedim ki: Evzaî, Malik'ten daha tâbi değil midir? Dedi ki: "Dininde bunlardan hiç kimseyi taklid etme. Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'den ve ashabından gelenleri al. Ama tabiînde kişi muhayyerdir."

ÖNCEKİ KONULARDA HATA EDENLERİN ANLAYIŞI

Sizler, pekçok münasebetle, ilme intimâ eden bazı kişilerin çeşitli sözleri telaffuz ettiklerini işitiyorsunuz. Ama bu, yolu az önce zikrettiğimiz yol olmayan ilimdir. (Zikrettiğimiz yol) Kitab, Sünnet ve Sahabenin üzerinde bulunduğu hâldir. Onların ilimden anladıkları, kendilerini sapık fırkalardan olmaktan koruyacak olan ismete rücû etmeksizin Kitab ve Sünnet'ten kendi anladıklarıdır.[28]

---

[28] Şeyh (rahimehUllah)'ın "Onların ilimden anladıkları, kendilerini sapık fırkalardan olmaktan koruyacak olan ismete rücû etmeksizin Kitab ve Sünnet'ten kendi anladıklarıdır." şeklindeki kavli, heva ve bid'at ehlinin nassları anlama ve nasslardan delil çıkarma yönteminin vasfıdır.

Onların yolu şu ilke üzere binâ olunmuştur: Şer'î nasslara -özellikle de müteşabih olanlara- sahabenin anlayışından ve selefin amelinden uzak bir biçimde ittibâ etmek; bunları heva ile, rey ile ve fikirlerini, itikadlarını, hevalarını teyid eden şeyler ile ele almaktır. Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem), bu bid'atçı menhecin tehlikesine karşı bizi uyarmıştır. Nitekim mü'minlerin annesi Aişe (radıyAllahu anhâ) hadisinde geçtiği üzre Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem), şu âyeti tilavet etmiştir:

"O'ki, sana kitabı indirendir. O kitabın bir kısmı muhkem âyetlerdir; bunlar Kitab'ın anasıdır. Ve diğerleri ise müteşabih âyetlerdir. Kalblerinde eğrilik olanlar fitne çıkarmak ve tevilini yapmak için müteşâbih olan âyetlere tâbi olurlar. Onun te'vilini Allah'dan başkası bilmez..." [Âl-i İmran Suresi, 7. ayet] Ve (sallAllahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki:

"Ey Aişe, bunda mücadele edenleri -ki onlar Allahu Teâlâ'nın kasdettiği kimselerdir- gördüğünüz zaman, onlardan sakınınız." [**Not**: Bunu, Buhari (3/110), Müslim (2053), Ebu Davud (4598), Tirmizî (993) ve İbni Mace (47) tahric etmişlerdir."

Hariciler, şer'î nassları anlama ve onlarla amel etme hususunda hevalarını kullanan, bâtıl yere müslümanların kanlarını mübah kılan/sayan, idarecilere ve

Bu nedenle de, içinde bulunduğumuz asırda yayımlanan ve basılan bazı risâlelerde veya makalelerde, bunların pek çoğunun ilmi veya ilme bağlı olduğunu iddia ettiğini veya toplulukların onları ilim ehlinden sandığını buluyor ve işitiyorsunuz. Onların içinde, az önce zikrettiğimiz tüm bu delillere muhalif olarak şöyle diyenleri işitiyorsunuz:

"Selefin mezhebi en salim/güvenlikli olandır. Halefin mezhebi ise daha bilgili ve daha hikmetlidir."[29]

---

itaate karşı saldıran ilk fırkalardandır. Onlar her ne kadar ibadet, namaz, oruç ve kıyam sahibi olsalar da, ancak okun yaydan çıkması gibi dinden çıkan/ayrılan sapık fırkalardandırlar. Çünkü onlar, müminlerin yoluna tâbi olmadılar, aksine hevalarına tâbi oldular ve nassları seelfin yöntemi ve anlayışı dışında tefsir ettiler.

Heva ve bid'at ehli, tevil ile ifsad etmeleri ve murad olunan zahirden sarf etmeleri/uzak durmaları nedeniyle Aziz Kitabın nasslarına teslim olmamışlardır. Nasıl ki reddettikleri sünnet nasslarını bazen, var sayılan bir şâzlık nedeniyle; diğer bazen aklen böyle bir ihtimal olamaz diyerek; diğer bazen bunlar âhad haberlerdir diyerek -ki bunların âhad olması da kendi sanıları üzere zannî bir sübût iledir-; bazen de fasid bir teville (reddetmişlerdir). Ehli Sünnet ve'l- Cemaat'e gelince onlar, Allahu Teâlâ'nın, Kitab'ında haklarında buyurduğu gibi şöyle derler:

"İlimde kökleşenler: 'Ona iman ettik, hepsi Rabbimizin katındandır' derler" (Âl-i İmran Suresi, 7. ayet)

[29] Selefin mezhebi ile halefin mezhebi arasında böyle bir kıyaslama yapmak fasid bir kıyaslamadır ve Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in daha önce de geçmiş olan **"İnsanların en hayırlısı benim asrımdır..."** şeklinde hadisine muhaliftir. Şüphesiz ki bu hadis, ilk üç asrın -ki bu asırlar Selefi Salih'in (yaşadığı) asırlardır-, hayırlılık, ilim ve ittibâ açısından diğer asırların önüne alınmasını iktiza etmektedir.

İtikad, onların nassları anlayışları ve nasslardan delil çıkarmaları da bu (konunun) genel kapsamına girmektedir. Halef ise -şüphe yok ki- her şeyde ve her açıdan bunların dûnunda bulunmaktadır. Bilakis bunların kötülük ve hevaya düşmelerine işaret varid olmuştur.

Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) hadisin sonunda buyuruyor ki:

"Sonra onların ardından bir halef gelir ki onlardan birinin şehadeti sağından, sağı da şehadetinden önce gelir."

Bilakis bu hayırlı asırlardaki ilim sonradan gelen asırlardakinden daha zahir ve daha meşhurdur. Aynı biçimde, ilmin (ortadan) kaldırılması, cehaletin, masiyetlerin yayılması da halefin asırlarında daha zahirdir. Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in hadisinin delâlet ettiği gibi:

"İlmin (ortadan) kaldırılması, cehaletin sabitleştirilmesi, içki içilmesi ve zinanın izharı Kıyametin alametlerindedir." [**Not**: Bunu Buhari (Feth: 1/145), Müslim (4/2056) şu tarîkle tahric etmişlerdir: Ebu Teyyah, Enes bin Malik (radıyAllahu anh)'tan]

Yine Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in kavlinin delâlet ettiği gibi:

"Siz Rabbinize kavuşana dek sonrası öncesinden şerli olan zamanlar gelir." [**Not**: Bunu Buhari (4/315) ve Tirmizî (2206) şu tarîkle tahric etmişlerdir: Zübeyr bin Adiyy, Enes bin Malik (radıyAllahu anh)'tan]

Şüphe yok ki bu söz, ŞeyhülİslamMünfaat (rahimehUllah)'ın dediği gibidir:

"Rafızilikten bir şubedir. O, Rafızilerin ve Haricilerin dediği gibi Selef'i tekfir etmese bile, Mu'tezile, Zeydiyye ve diğerlerinin dediği gibi Selef'i fasıklıkla itham etmese bile, onları cahillik etmiş, hata yapmış, sapmış olarak görerek, onlara fasıklığı olmasa bile günah ve masıyetleri nisbet ederek şöyle zannederler: Mefdul (sonradan gelen) asırların ehli, faziletli çağların ehlinden şeriatta daha âlimdir ve daha faziletlidir.

Kitab'ı, Sünnet'i ve üzerinde Ehli Sünnet ve'l-Cemaat'ın tüm toplulukları tarafından ittifak edilen hususları tedebbür eden kimse kesinlikle bilir ki: Amellerde, itikadta ve diğer faziletlerin tümünde bu ümmetin asırlarının en hayırlısı şüphesiz ki ilk asırdır. Sonra onları takip edenlerdir. Sonra da onları takip edenlerdir. Bu, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'den çeşitli vecihlerle sabit olmuştur. Şüphesiz ki onlar (selef), her fazilette haleften daha efdaldir: İlimde, amelde, imanda, akılda, dinde, beyanda, ibadette/kullukta. Şüphesiz ki onlar, her müşkili beyan etmede/açıklamada daha evlâdır. Bunu, İslam dininden zaruri olarak bilinene karşı kibirlenen ve Allah'ın, bir ilim üzre saptırdığı kimseden başkası reddetmez." [**Not**: Mecmuu'ul Fetâvâ (4/157)]

Bu apaçık utanç verici bir ilandır. Şöyle ki bu sözü ve benzer sözleri söyleyenler, az önce zikrettiğimiz ve kendilerine Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in ashabının üzerinde bulunduğu hidayet ve nura yönelmelerini vacib kılan nasslara dönmelidirler.

Ve bunların: "Şüphesiz ki selefin ilmi daha salimdir/güvenliklidir ama halefin ilmi daha bilgili ve daha hikmetlidir" şeklindeki söylediklerinin mânâsı şudur: Muhakkak ki onlar, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in sünnetlerine tâbi olunmasını emrettiği Selef'e ittibâ etmekten yüz çevirmişlerdir.

SELEFİN MENHECİNİN HALEFİN MENHECİNE MUHALEFETİNE MİSALLER

Kendilerine bu menheci -Selefi Salih'i- menhec olarak ittihaz edenlerle, bu menhecden yüz çevirerek onların daha âlim ve daha hakîm olduğu zannı ile halefe ittibâ edenler arasındaki farkı beyan eden bazı misaller isterseniz, deriz ki:

Bu kimselerin, Selefi Salih'imizin üzerinde bulunduğu hâli bilmeye iltifat etmediklerini bulursunuz. Bunlar, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in, Sahabe'nin ve ihsan ile onlara tâbi olanların üzerinde bulunduğu hâle muhalif olduğu için bizim kat'î olarak bâtıl dediğimiz, Kitab'a ve Sünnet'e muhaliftir dediğimiz kavilleri, fikirleri ve mezhebleri (delil olarak) getirirler.

ÂHAD HADİSLERLE MÜTEVATİR HADİSLERİN ARASINI TEFRİK ETMEK/AYIRMAK VE BUNUN HÜKMÜ

Buna dair en açık misallerden biri, hâlihazırdaki çağımızda bazı insanların dillerine doladıkları: Kendilerinin âhad hadislerle mütevatir hadislerin arasını tefrik ettikleri/ayırdıkları (iddiasıdır).

Şüphesiz ki bu tefrîk, onların Selefi Salih'e ittibâ etmekten çıktıklarının en bariz delillerindendir. Çünkü onlar, özellikle de âhad hadis ile mütevatir hadislerin arasını tefrik etmeyi ıstılah edinerek bunun üzerine şer'î bir hüküm binâ eden bu halef**,** ismi mütevatir hadis olan ve âhad hadis olan hiçbir şey bilmiyorlar.[30]

---

[30] Hadislerin âhad ve mütevatir diye taksim edilmesi, kelamcıların bahislerindendir ve itikad hadisleri ile sıfat hadislerini reddetmek için hevâ ehlinin uydurmalarındandır. Bu sınıflama, Ebu Muzaffer es-Sem'ânî'nin Ebu'l-Kasım İsbahânî'nin "El Hucce fî Beyân'il-Mahacce" (2/214)'de kendisinden naklettiği üzre:

"Haberleri reddetme, nazar-ı itibardan delil talep etme hususunda bid'atçıların fitnesinin başı hakkında deriz ki, başarı Allah'tandır: Şüphesiz ki bir haber Allah'ın Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'den gelmişse, onu sikalar (hadis rivayetine tam ehil kişiler) ve imamlar rivayet etmişse, onu halefleri seleflerinden Allah'ın Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'e isnad etmişlerse ve ümmet onu kabul ederek almışsa: Şüphesiz ki bu, yolu ilim olan şeyde ilmi gerekli kılar.

Bu, Hadis Ehli'nin ve Sünnet'i ikame edenlerden güvenilir olanların genelinin kavlidir. 'Vahidin haberi haliyle ilim ifade etmez, onun ilim olması için tevatür yoluyla nakledilmesi şarttır' (lafzını) zikreden kişinin kavli ancak: Kaderiye ve Mutezilenin uydurduğu bir şeydir ki onların bundaki maksadı haberleri reddetmekti. Bunu da "İlim" hususunda bir bilgileri olmayan, ayakları sabit

Diyorlar ki: Âhad hadis sahih bile olsa, bir akîde ihtiva ettiği zaman, sahih de olsa, tevatür derecesine ulaşmadıkça, (mezkur akîde) bu hadise dayanarak alınmaz.

Bu hükmün, üzerine tertib edildiği bu taksim, âhad hadisle alınmayan akîde ile âhad hadisle alınan ahkâm arasında tefrîktir.

Bu sınıflama; Sahabenin üzerinde bulunduğu hâli, sonrasında onlara tâbi olanların üzerinde bulunduğu hâli

---

olmayan, onların bu sözü etmedeki maksatlarına vâkıf olamayan bazı fakihler onlardan (Kaderiye ve Mutezileden) kapmışlardır. Fırkalar şayet imamlara insaf etselerdi, vahid haberin ilim îcâb ettiğini ikrar ederlerdi. Şüphesiz ki onlar, yollarında ve akîdelerinde ihtilaf etmelerine rağmen, içlerinden herbir fırkanın mezheblerini doğrulatmak için vahid haberi delil aldığını görüyorlar."

Bu taksim, Şeyh (rahimehUllah)'ın da beyan ettiği gibi bid'at olan bir taksimdir. Hüccet, senedi sahih hadis ile, vahid bir tarîk ile olsa bile, kaimdir (tek bir yoldan gelse bile, senedi sahih hadis hüccettir). Senedi sahih olduğu müddetçe ister itikad hususunda isterse ahkâm hususunda olsun farketmez. Metin, tenkid ehli nezdinde bilinen ilal vecihlerinin dışındaki ile illetli kabul edilemez. Hadis ehli imamlarının, Ehli Sünnet ve'l-Cemaat'ın, sonradan gelen muhakkiklerin üzerinde bulunduğu (yol) budur.

Buhari Sahih'inin (4/252) babları arasında ona da bir bab tahsis etmiştir ve demiştir ki:

"Bab: Ezan, Salat, Savm, Ferâiz ve Ahkâm Hususunda Doğru Vahid Haberin İcazeti Hakkında Gelenler." Oraya delâlet eden kendisine beyan edilen haberleri almıştır.

Şafiî "er-Risâle"de (Sayfa: 401): "Vahid Haberin Tesbitinde Hüccet" demiş ve sonra da bunun delillerini ortaya sürmüştür.

Heva ehlinin, hüccet olma cihetinden âhad ve mütevatirin arasını tefrik etmede sarıldıkları şüphelerin reddi hususunu "Selefîliği Savunmak" (Sayfa: 163) adlı kitabımızda geniş bir biçimde işledik. Şeyh'in de bu meselede "Hadis, Akaid ve Ahkâmda Bizzat Hüccettir" adlı faydalı bir risâlesi bulunmaktadır.

araştıran herkes, yakînen ve kesinlikle bilir ki bu sınıflama İslam'a (sonradan) dahil edilmiştir. Bu, İslam'ın kendisinden berî olduğu bir felsefedir.[31] Bunu hepimiz biliyoruz. Onlar da biliyorlar ama onlar inkâr ediyorlar. Allahu Teâlâ'nın diğerleri hakkında buyurduğu gibi:

"Ve vicdanları bunlar(ın doğruluğun)a tam bir kanaat getirdiği halde, zulüm ve kibirlerinden ötürü onları bile bile inkâr ettiler..."[32]

---

[31] Şeyh'in "O, İslam'ın kendisinden berî olduğu bir felsefedir" kavli, çok ince bir niteleme ve kapsamlı bir tabirdir. Çünkü âhad ve mütevatir hadislerle, ahkâmda âhadı delil almanın hükmü arasını tefrik etme konusundaki bu kaide hakkında kelam, felsefe ve safsata ehlinin koymuş olduğu kaidelerde akaidte onları delil alma varid olmuştur. Ehli Sünnet ve'l-Cemaat'tan, dört imam gibi tâbi olunan imamlardan mütevatir olarak geldiği üzre, kelam ve felsefe hiçbir şekilde İslam ilimlerinden değildirler.

[32] Neml Suresi 14. ayet

VÂHİD HADİSİN HÜCCET OLMASININ DELİLİ

Şüphesiz ki herkes, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in, ashabından ferdleri Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in içinde yaşadığı yer olan Medine'den uzaktaki insanları davet için gönderdiğini bilmektedir. Onları münferiden İslam'a davet edenler olarak gönderiyordu. İslam sadece, akîde hususunu olsun, ahkâm hususunu olsun kapsayan, Resûl (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in getirdikleridir. Nitekim bu hususta bir ihtilaf da yoktur.

Onların da bildiği, sonra ondan inhiraf ettikleri sahih sünnette (geçen) meşhur misallerden biri de: Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in Yemen'e tek başına Muaz'ı, tek başına Ebu Musa el-Eş'arî'yi ve tek başına Ali'yi göndermiş olmasıdır.

Peki bu sahabeler, Allah Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem) kendilerini Yemen'e gönderdiği zaman ne yapıyorlardı? Şüphe yok ki onlar, onları (Yemen'de yaşayanları), her akîdenin aslı olan Allah'a ve Resûlü'ne iman etmeye, sonra da Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in getirdiği İslam'a davet ediyorlardı.

Sahîh-i Buhari'de ve Sahîh-i Müslim'de gelmiştir: Enes (radıyAllahu teâlâ anh) hadisinden: Şüphesiz ki Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem), Muaz'ı Yemen'e gönderdiği vakit O'na (Muaz'a) şöyle buyurdu:

"Onları davet edeceğin ilk şey: Lâ ilâhe illAllah'a ve Muhammed'ur-Resûlullah'a şehadet etmek olsun. Onlar

sana itaat ettiklerinde kendilerine namazı emret..." ilâ âhiril hadîs.[33]

Burada şüphesiz ki Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem), bir ferd olan Muaz'a emrediyor. Onun hadisi mutahhirinin ıstılahında: Âhad hadistir. Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem), O'na halkı davet edeceği ilk şeyin: 'Allah'a tek olarak ve O'na şerîk koşmadan itikad etmeleri' olmasını emretmiştir: **"Onları kendisine davet edeceğin ilk şey 'Lâ ilâhe illAllah'a şehadet etmek olsun."**

Siz, tüm müslümanlar arasında herkesin, Selef'e tâbi olanların ve onlara muhalif olanların arasında (herkesin) sahihliği üzerinde icmâya vardığı bu hadisle karşılaştınız. (Bunlar) mana olarak Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in Muaz'ı Yemen'e gönderdiğine ve O'na Yemenlileri 'Lâ ilâhe illAllah'a şehadet etmeye davet etmesini emrettiğine inanıyorlar.

Nasıl oluyor ki bu hadisin sahihliğine itikad ediyorlar sonra da 'âhad hadisler akîdede (delil) alınmaz' diyorlar?[34]

---

[33] Hadis ancak İbni Abbas (radıyAllahu anhuma)'nın rivayetinden varid olmuştur. Hadisi: Ahmed (1/233), Buhari (1/430), Müslim (1/51), Ebu Davud (1584), Tirmizî (625), Nesai (5/2 ve 55), İbni Mace (1783) şu tarîkle tahric etmişlerdir: Yahya bin AbdUllah bin Sayfî, Ebu Ma'bed'den, İbni Abbas'tan

[34] Bu hüccet çok kuvvetlidir. Bid'at ehlinden, âhad hadisi delil almayı reddedenlerin içinde bu hadisi delil almayı reddeden hiç kimseyi tanımıyoruz. Bilakis bu hadis, Şeyh (rahimehUllah)'ın da dediği gibi sahihliği hususunda icmâya varılmış bir hadistir. Üzerinde sadece Sahîhayn'ın ittifakı değil, bilakis Kütübü Sittenin onun nakli üzerinde ittifakı, ilim ehlinin onu sahih kabul etmesi ve onu kabul ile almaları da vardır. Bu hadis, gördüğün gibi sadece İbni Abbas tarîkinden rivayet edilmiştir. Onu İbni Abbas'tan da sadece Ebu Ma'bed rivayet etmiştir. Tirmizî, Sanâbihî'nin hadisine babda işaret etmiştir. Bu da tevatür şartının gerçekleşmesi için yeterli değildir.

Buradan da sizin için apaçık ortaya çıkıyor ki Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in ashabının üzerinde bulunduğu 'ufuklarda intişar etme ve insanları İslam'a davet etme' hususundan alıkonulma, tevatür ve âhad hadisin arasını tefrik etme felsefesinin altında (olmakta)dır.

Bu mesele tek başına, Kitab'a, Sünnet'e ve Selefi Salih'in menhecine ittibâ etmekten ayrılmanın tehlikesini aklı başında her müslümana açıklamaya yeterlidir.

KİTAB VE SÜNNETİ DERS ETMENİN YANISIRA SELEFİN AMELİNİ BİLMEYE DE İHTİYAÇ

Bunun için, bu Selefi Menhec'in üzerinde olmayı isteyen herkese, Kitab'ı ve Sünnet'i ders ettiği gibi sahabeden, tabiînden ve onların etbâından Selefi Salih'in üzerinde bulunduğu hâli de ders etmesi lazımdır. Çünkü bu daveti sahih bir vecih üzere bize nakledenler onlardır.[35]

[35] Şeyh (rahimehUllah)'ın zikrettiği bu şart, onun basîretinin kuvvetine, bakışının kemâline delâlet etmektedir. Çünkü şer'î nasslar, Selefi Salih'in fehmine müracaat etmeden onların amelini delil almadan nasıl akledilebilir? Şöyle dersem sanırım mübalağa etmiş olmam: Şüphesiz ki Şeyh, Kitab ve Sünnet'in nasslarını ele alma ve onları Selefi Salih'in ameli ışığı altında delil alma yöntemini ihya eden muasırların öncülerindendir.

Sonradan gelen fakihlerin çoğu -özellikle de Eş'ariyye'ye müntesib olanlar ve kelam ehli- bu Selefî Menhec'den kaçınmıştır. Halbuki bu (Selefî Menhec) aslında hatadan ve kelam ehli ile onların yolunu yol edinenlerin hüküm çıkarma yollarına kaymaktan korunmadır. Bunun misali, daha önceden kabirleri ziyarete izin veren hadis ve Şafiî'lerden sonradan gelen fakihlerin mü'minlerin annesi Aişe (radıyAllahu anhâ)'nın nesh eden nassı anlayışına muhalefet etmeleri (işlenirken) geçmişti.

HÜKÜMLERİ VE AKÂİDİ İHTİVA EDEN ÂHAD HADİSLERLE HALEFÎLERE İTİRAZ

Bu misal önünüzdedir: Onların âhad hadisle tevatür hadisin arasını tefrik etmeleri ve akîde sadece tevatür hadisten alınır demeleri. Bunlar bazı zamanlar çok ilginç çelişkilere de düşmüşlerdir. Bunun sebebi, bu Selefî Menhec'den uzaklaşmış olmalarıdır. Şüphesiz ki bazı şer'î nasslar aynı anda hem bir akîdeyi ve hem de bir hükmü içermektedir.

Örneğin Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in şu kavlinde olduğu gibi -Hadis 'Sahîhayn'da Ebu Hureyre (radıyAllah anh)'tandır-: Ebu Hureyre (radiyAllahu anh) diyor ki: Allah'ın Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki:

"Sizden biriniz son teşehhüdde oturduğu zaman şöyle diyerek dört şeyden Allah'a sığınsın: Allahım, şüphesiz ki ben, Cehennem azabından, kabir azabından, hayatın ve ölümün fitnesinden ve Mesih Deccal'in fitnesinin şerrinden sana sığınırım."[36]

---

[36] Diyorum ki: Bu hadis, Sahîhayn'da mü'minlerin annesi Aişe ve Ebu Hureyre (radıyAllahu anhumâ)'nın rivayetleri ile varid olmuştur.

Mü'minlerin annesi (radıyAllahu anhâ)'nın hadisine gelince, bu hadisi: Buhari (1/268), Müslim (1/412), Ebu Davud (880), Nesâî (8/262) şu tarîkle tahric etmişlerdir: Şuayb ibn Ebî Hamza, Zührî'den, Urve bin Zübeyr'den, mü'minlerin annesi Aişe (radıyAllahu anhâ)'dan.

Ebu Hureyre (radıyAllahu anh)'ın hadisine gelince, bu hadisi: Buhari (1/423), Müslim (1/413) şu tarîkle tahric etmişlerdir: Hişam ed-Destivâî, Yahya bin Ebî Kesir'den, Ebu Seleme bin AbdurRahman'dan, Ebu Hureyre'den.

İçinde dört şeyden istiaze etmeye dair bir emir geçen bu hadis o, içinde şerîat hükümlerinden bir hüküm bulunan bir meseledir. Onlar da şer'î hükümlerin âhad hadislerle sabit olduğu hususunda bizimle hemfikirdirler. Bu nedenle de bu hadisi almaktan başka bir yolları yoktur. Burada dört şeyden istiaze edilmesi emrediliyor. Kabir azabından Sana sığınırım; yaşamın ve ölümün fitnesinden Sana sığınırım; Mesih Deccal'in fitnesinden Sana sığınırım. Onlar kabir azabına inanıyorlar mı (ki)?

Onlar burada "fî hays beys"[37] sözünde bahsedilen duruma düşüyorlar. Kabir azabı bir akîdedir ve kabir azabı onların inancına göre mütevatir bir hadisle sabit olmamıştır ve bunun için de onlar kabir azabına itikad etmezler/inanmazlar. Allahım, ancak Kur'ân-ı Kerîm'de Firavun hakkında geçen âyette (kabir azabının) zikri gelmiştir:

"Onlar, sabah akşam ateşe arzolunurlar..."[38]

Bu hadis, içinde hükümleri ve akaidi beraberce ihtiva eden, âhad ve efrad addedilen, diğer hadisler gibi, bu halefîler aleyhine kuvvetli bir hüccettir. Kuşkusuz ki bu halefîler, bu hususlara kendisiyle amelin vacip olduğunu teşrî ederek ahkâm cihetinden inanıyorlar, (ama) onları akâid cihetinden teşrî edilmiş olarak dikkate almıyorlar.

İşte bu, aynıyla (başlıbaşına) bir sapkınlıktır.Çünkü eğer nass sabit olmuşsa, ister akaidte olsun ister ahkâmda olsun, âhad haberlerdendir şeklinde bir hüccete dayanarak ona muhalefet etmek veya onunla amel etmekten geri durmak caiz değildir. İlim, fehim ve temyiz ehli nezdinde böyle bir tefrike itibar yoktur. Önce geçen âlim imamlar, itikadın ve Rab Teâlâ'nın sıfatlarının bablarının en hususilerinde (bile) âhad hadisleri delil almışlardır. Bu, bid'atçıların ve heva ehlinin inkâr ettiği veya farklı bir biçimde ele aldıkları hususlardandır.

[37] Çevirenin Notu: Hays ve Beyse düşmek; zor bir duruma düşmek anlamına gelen bir deyimdir

[38] Mümin/Gafir Suresi, 46. ayet. İbn Kesir (rahimehUllah) şöyle der: "Bu ayet

Bu ateş hakkında kavil şudur ki bu: Firavun'un ve Firavun âlinin azabıdır. Ama önce kafirlerin genelinin, sonra da haklarında kabir azabından herhangi bir şey sabit olan müslümanların (azabı)dır. Ama bu, onların iman etmediği bir husustur. Bunun sebebi de kendisinden yola çıktıkları bâtıl akîdedir ki şöyle diyorlar: 'Sahih hadis, mütevatir olmadıkça kendisi ile akîde sabit olmaz'. Bu nedenle de onlar pekçok ama pekçok hadisi, tevatür derecesine ulaşamamıştır zannı ile inkar ediyorlar.

Siz örneğin inşâAllah Buhari'nin, İbni Abbas'ın şöyle dediğine dair hadisini biliyorsunuz: Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem), iki kabre uğradı ve buyurdu ki:

"Bu ikisi azab olunuyorlar. Büyük bir şey nedeniyle de azab olunuyor değiller. Onlardan biri laf taşıyordu, diğeri ise bevlden sakınmıyordu." Diğer bir rivayete göre **"...gizlenmiyordu."**[39]

Sonra Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) kendisine bir hurma dalı getirilmesini emretti. Sonra bu dalı ikiye ayırdı. Sonra da herbir kabrin üstüne bunlardan birer parça koydu. O (sallAllahu aleyhi ve sellem)'e bunun nedenini sordular.

Buyurdu ki:

"Umulur ki Allah azze ve celle, bu iki (dal) yaş kaldıkça

Ehli Sünnet'in kabirdeki berzah azabının varlığına getirdikleri (Kur'an'dan) delillerin en büyük temelini teşkil etmektedir." (Yayıncı)

[39] İbn Kayyim el-Cevziyye der ki: "İnsanların çoğu bu günahları işliyor olunca kabirlerde yatanların çoğu da azab görüyor demektir. Azabdan kurtulanlar çok azdır." (Bknz. Yayınlarımızdan: Kabir Azabı ve Nimeti, Hüseyin el-Avayşe)

onların azabını hafifletir."[40]

Bu hadis Sahih-i Buhari'de geçmektedir. Bu hadiste işiyorsunuz ki Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) bu iki kişinin müslüman olduklarını ama buna rağmen azab edilmekte olduklarını açıklamıştır. Bunun üzerine de Resûl (sallAllahu aleyhi ve sellem), iki dal yaş kaldığı müddetçe Allah'ın onlardan azabı hafifletmesi için dua etmiştir.

Aynı şekilde, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in şöyle buyurduğu bir hadisi daha vardır:

"Bevlden sakınınız, çünkü kabir azabının çoğu bevldendir."[41]

---

[40] Bu hadisi Buhari (1/89), Ebu Davud (21), Nesâî (4/106) şu tarîkle tahric etmişlerdir: Mansur bin Mu'temer, Mücahid'den, İbni Abbas'tan. Sitte (Altı Kitap) onu şu tarîkten tahric etmiştir: A'meş, Mücahid'ten, Tavus'tan, İbni Abbas'tan.

İki rivayet de bana mahfuz/korunmuş olarak görünüyorlar. Şüphesiz ki Mücahid, hafızdır ve büyük bir imamdır. Muhtemeldir ki O, hadisi önce Tavus vasıtasıyla işitti, sonra onu İbni Abbas'tan direkt olarak işitti. Bu muhtemeldir ve mümkündür. Zaten Buhari'nin iki rivayeti de nakletmesi buna delâlet ediyor ve bunu tekid ediyor.

[41] Hadis bu lafzı ile Darekutnî'nin Sünen'inde (1/128) şu tarîkle geçer: Muhammed bin es-Sabah es-Semman el-Basrî, bize Ezher bin Sa'd es-Semman İbni Avn'dan, Muhammed bin Sîrîn'den, Ebu Hureyre'den merfû olarak anlattı.
Darekutnî dedi ki: "Doğrudur, mürseldir." Şeyh el-Elbânî (rahimehUllah) el-İrva'da /1/311) dedi ki:

"Bu, bu Muhammed bin es-Sabah hariç, ricali (ravileri) sika olan bir senedtir. Zehebî bu hadisi "el-Mizan" adlı eserine dahil etmiştir ve demiştir ki: "Basrî, Ezher es-Semman'dan' (kısmı) tanınmıyor ve haberi münkerdir ve o sanki bunu kastediyordu."

İbni Mace (384) ve Darekutnî (1/128) bunu Ebu Avane, A'meşten, Ebu

Aynı şekilde daha pek ama pekçok hadis vardır. Bu konuyla ilgili olarak -sözü uzatmadan- O (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in kavlini (verelim). O (sallAllahu aleyhi ve sellem), cahiliyye döneminde ölen iki müşrikin kabirlerine uğradı ve buyurdu ki:

"Eğer (ölülerinizi) **defnetmeyeceğinizden korkmasaydım, kabir azabını size işittirirdim."**[42]

Bazı müşriklere ve bazı müslümanlara nisbetle kabir azabı hakkında bu hadislerin varid olmasına rağmen, bu hadisler atıl bırakılmışlardır, bu hadislere ve kapsadığı şeylere, bunların âhad hadisler olduğu felsefesi ile itikad edilmemiştir.

Peki Ebu Hureyre (radıyAllahu anh)'ın hadisine göre bunların yeri neresidir?:

"Sizden biriniz son teşehhüdde oturduğu vakit dört şeyden Allah'a sığınsın..."

Salih'ten, Ebu Hureyre'den merfû olarak şu lafızla rivayet etmişlerdir:

"Kabir azabının çoğu, bevldendir." [Darekutnî sahihtir diyor ve durum onun dediği gibidir.**]**

Hadis ilk lafızla sahih bir senedle varid olmuştur fakat İbni Ebî Hatem'in "el-İlel'inde (1/26) Enes bin Malik (radıyAllahu anh) hadisinden. [Bkz: İrvâ'ul-Ğalîl" (1/310)]

[42] Bu hadisi Buhari (1/187), Müslim (2/624) 'Fatıma binti el-Münzir, Esma binti Ebî Bekr'den' tarîki ile ve şu lafızla nakletmişlerdir:

"Şüphesiz ki bu ümmet, kabirlerinde ibtilâ olunurlar (imtihan olunurlar,denenirler)**. Eğer** (ölülerinizi) **defnetmeyeceğinizden korkmasaydım, kendi işittiğim kabir azabını size de işittirmesi için Allah'a dua ederdim."**

Kabir azabı da bunlardan biridir. Eğer bu şer'î emri yerine getirmek için kabir azabından Allah'a sığınıyorlarsa ki bu onların vacibidir, demek ki onlar da ahkâmda âhad hadislerin alınmasının vacib olduğu hususunda bizimle ihtilaflı değiller. Bu, şer'î bir hükümdür. Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) bize, son teşehhüdde bu dua ile dua etmemizi emretmiştir. Onlar kavillerine uyarak bunu alıyorlarsa onların kavli haktır çünkü bizim kavlimiz de budur. Ama onu hem alıp hem de kabir azabına iman etmemeleri -azabı tasdik etmemeleri- nasıl bir iştir?

O halde onlar, hadislerin arasını tefrik etmeyen ve onları tevatür kılmayan Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) ashabının üzerinde bulunduğu hâlden çıktıkları felsefe sebebiyle saşkın, sapkın ve yoldan çıkmışlardır.

SELEFİN VE DÖRT İMAMIN BU MESELEDEKİ DURUŞU

Selef'in nezdinde asla tefrik yoktur. Akidelerinde Selefi Salih'e tâbi olan dört imamın hiçbirinde de tefrik yoktur. Sadece Mu'tezile, Hariciler ve bunlar gibi bazı sapkın fırkalardan tâbi olanlara tâbi olanlardan sapanlarda (tefrik) vardır. Bunlar müminlerin yoluna muhalefet etmişlerdir ve âlemlerin Rabbinin vaîdi onlar için hak olmuştur:

"Kim kendisine doğru hidayet beyan edildikten sonra Resul'e karşı gelir, mü'minlerin yolundan gayrisine tabi olursa onu döndüğü yola çeviririz ve cehenneme yaslarız. Ve orası ne kötü bir varış yeridir."[43]

Bu gerçekten Kitab'a ve Sünnet'e sadece (ismen) temessük etmenin onlara fayda vermeyeceğini size tekid eden çok açık bir misaldir. Onlar, âhad hadis adını verdikleri konuya taalluk eden hususlarda sünneti inkar ettiler. İsmet ise şu ismettir: Selefin üzerinde olduğu hâle temessük etmektir/sarılmaktır. Bu nedenle bizi bu menhece, Kitab ve Sünnet'i anlamada selefi salihin menhecine sarılmaya bizi diğerlerinden daha fazla irşad

[43] Nisa Suresi, 115. ayet. Şeyhulİslam İbn Teymiyye (rahimehUllah) bu ayet hakkında şöyle der: "Doğru yol belli olduktan sonra Allah Resulu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'e karşı gelen ve O'na muhalefet eden herkes, mü'minlerin yolundan başka bir yola tabi olmuştur. Ve mü'minlerin yolundan başka bir yola tabi olan herkes Allah Resulu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'e karşı gelmiş ve muhalefet etmiştir.Şayet biri tabi olunan gerçek mü'minlerin yolunun yanlış olduğunu düşünecek olursa, bu aynen Allah Resulu (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in yolunu takib etmenin yanlış olduğunu düşünmek gibidir." (Bknz. Yayınlarımızdan: Niçin Selef Yolunu Seçtim.)

eden imamlarımızdan birini buluyoruz.

Kendine ait bir şiirinde bu mânâyı cem' eden ve şöyle diyen İbni Kayyim (rahimehUllah)'ı kastediyorum:

"İlim Allah'ın dediğidir, Resûlu'nun dediğidir, Sahabenin dediğidir...."

O, sözünü sadece "İlim Allah'ın dediğidir ve Resûlu'nun dediğidir" şeklinde kısaca bitirmemiştir. Bilakis bu ikisine "Sahabenin dediğidir" lafzını da eklemiştir. Bundaki sebebi biliyorsunuz: Fırka-i Naciyye'nin Selefin, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in ashabının üzerinde bulunduğu hâle temessük eden (fırka) olduğuna delalet eden âyetler ve sahih hadislerdir.

Bunun için İbni Kayyim (rahimehUllah) diyor ki:

"İlim, Allah'ın dediğidir, Resûlu'nun dediğidir
Sahabenin dediğidir, sahtelikler/çarpıtmalar değildir

İlim, sefihlikle seni muhalefet için ayağa kaldıran şey değildir
Resûl ile fakihin re'yi arasında

Hayır hayır, (ilim) sıfatları reddetmek ve nefyetmek de değildir
(İlim) ta'tîlden ve teşbihten sakınmaktır."

İbni Kayyim (rahimehUllah)'ın iki beytinden bu ikinci beyitte birinci misalin dışında diğer bir misal vardır. Bu misal onların âhad hadisle tevatür hadisin arasını tefrik etmeleri ile bağlantılıdır. Şöyle ki onlar, akîdede âhad hadisi almıyorlar. Halbuki bu tutum, akîdede olsun hükümlerde olsun İslam'a

taalluk eden her hususta tüm hadisleri almak şeklinde (görülen) Selefin üzerinde bulunduğu hâle aykırıdır. İbni Kayyim (rahimehUllah) kavlinde (buna) işaret ediyor:

"Hayır hayır, (ilim) sıfatları reddetmek ve nefyetmek de değildir.
(İlim) ta'tilden ve teşbihten sakınmaktır."

HALEFİN SIFATLAR KONUSUNDA SELEFİN MEZHEBİNE MUHALEFETİ

Bu halefin, selefin mezhebine muhalif olarak izlediği menhec şudur: Âyetleri tevil etmek ve âyetlere tevilsiz ve ta'tîlsiz, geldiği gibi ittibâ etmemek. Selef, Allah onlardan razı olsun, -içlerinde dört imam da olmak üzere- sıfat âyetleri ve sıfat hadisleri hususundaki duruşlarında bunların mânâlarının hakikatlerine teşbihsiz ve ta'tîlsiz iman etmeyi mezheb edinmişlerdir.[44]

---

[44] Bu Selefî mezhebin beyanı ile ilgili imamların ibareleri/açıklamaları varid olmuştur.

Evzaî (rahimehUllah) diyor ki: Zührî ve Mekhûl diyorlardı ki:

"Bu hadisleri, geldiği gibi (almayı) emrettiler." [**Not**: Bunu el-Lâlekaî (735), İbni AbdilBerr "Cami'u Beyani-l İlim"de (2/96), Muvaffak el-Makdisî "Zemmu-t Te'vîl"de (Sayfa: 22) hasen bir senedle tahric etmişlerdir.]

Süfyan bin Uyeyne (rahimehUllah) dedi ki:

"Allahu Teâlâ'nın, nefsini Kur'ân'da vasfettiği her şeyin kıraati o şeyin keyfiyetsiz ve misalsiz/benzetmesiz tefsiridir." [**Not**: Bunu Darekutnî "es-Sıfât" da sahih bir senedle tahric etmiştir.)

Ahmed bin Nasr'dan, onun Süfyan bin Uyeyne'ye şöyle sorduğu mervidir:

AbdUllah'ın **"Şüphesiz ki Allah semayı parmağının üzerine kor"** hadisi, **"Şüphesiz ki kulların kalpleri Rahman'ın parmaklarından iki parmağın arasındadır"** hadisi, ve **"Şüphesiz ki Allah çarşılarda kendisini zikredenlere güler"** hadisi ve O azze ve celle'nin **"Her gece dünya semâsına iniyor"** olması hadisi ve benzer hadisler (hakkında ne dersin)? Şöyle cevap verdi:

"Bu hadisleri rivayet ederiz, onları keyfiyetsiz, geldiği gibi okuruz." [**Not**: Bunu Darekutnî "es-Sıfât"da (63) sahih bir senedle beyan etmiştir.]

Velid bin Müslim (rahimehUllah) dedi ki: Malik bin Enes'e, Süfyan-ı Sevri'ye, Leys bin Sa'd'e ve Evzaî'ye sıfatlar hakkındaki hadisleri sordum. Dediler ki:

"Onları geldiği gibi (almakla) emrolundular." [**Not**: Bunu Ebu Bekr el-Hallal "es-Sünne"de (313), Darekutnî "es-Sıfât"da (67), Âcurrî "eş-Şeria"da (Sayfa: 314) sahih bir senedle tahric etmişlerdir.]

İbni Mu'în (rahimehUllah) dedi ki: Zekeriyya bin Adiyy'in Veki' bin Cerrah'a şunu sorduğunu gördüm, dedi ki: Ey Ebâ Süfyan, bu hadisler, yani **"Kürsü iki ayağın konduğu yerdir"** gibi (hadisler hakkında ne dersin)? Dedi ki:

Biz İsmail bin Ebî Halid'e, Süfyan'a ve Mes'ar'e yetiştik. Onlar bu hadisleri rivayet ediyorlardı (ama) herhangi bir tefsir yapmıyorlardı. [**Not**: Bunu Dûrî "Tarihu İbni Mu'în"de (2543), Darekutnî de onun tarîkinden "es-Sıfât"da (58), Beyhakî "el-Esmâ ves Sıfât"da (759) sahih bir senedle tahric etmişlerdir.]

Ebu Ubeyd dedi ki:

"Biz, bu hadisleri tefsir eden hiçkimseyi idrak etmedik. Biz de onları (bu hadisleri) tefsir etmeyiz." [**Not**: Bunu Darekutnî "es-Sıfat"da (57), Beyhakî "el-Esmâ ves Sıfât"da (760), el-Lâlekaî (928), Âcurrî "eş-Şeria"da (Sayfa: 255) **sahih bir senedle** tahric etmişlerdir.]

Rebia bin Ebî AbdirRahman dedi ki:

"İstiva gayrı mechuldür, keyfiyeti gayrı ma'kuldur, risalet Allah'tandır ve tebliğ Resûl'dendir, bize düşen de tasdik etmektir." [**Not**: Bunu, ez-Zehebî "el-Uluvv"de (352) sahih bir senedle tahric etmiştir.]

Bu Selef cemaati ve onların imamları, onlardan sonra gelen ve onlara tâbi olan muhakkik din uleması ve onların maruf âlimleri bu mezheb üzerine kelimelerini ittifak etmişlerdir.

El-Hallal diyor ki: Bize Merrûzî haber vererek dedi ki: Ebu AbdUllah'a -ki O İmam Ahmed bin Hanbel'dir- sıfatların haberlerini sordum. Dedi ki:

"Onları geldiği gibi alırız" [**Not**: Aynı şekilde bunu da Muvaffak "Zemmu-t Te'vîl"de (Sayfa: 26) Hallal'e isnad etmiştir. Senedi sahihtir. Bu, el-Hallal'in "es-Sünne"sinde (283) daha uzun bir lafızla geçer.)

Kendisi Buhari'nin şeyhlerinden biri olan Ebu Bekir el-Humeydî Abdullah bin Zübeyr (rahimehumAllah) dedi ki:

"Bizim nezdimizde sünnetin usûlü..." Birkaç şey zikretti ve sonra dedi ki:

Kur'ân'ın ve hadisin söylediği **"Yahudiler dedi ki Allah'ın eli bağlıdır. onların elleri bağlansın."** gibi, **"Semavat O'nun sağı ile dürülmüştür."** gibi ve Kur'ân ile hadisten buna benzer şeylere ne bir şey ekleriz ve ne de onları tefsir ederiz. Kur'an ve Sünnet'in üzerinde durduğu yerde dururuz ve deriz ki: **"Rahman, Arş'ın üstüne istivâ etmiştir."** Bundan başkasını zanneden kişi Muattıla'tandır, Cehmiyye'dendir." [**Not**: "Müsned"in zeylinde basılı olan itikadı zımnında (itikadı ile ilgili görüşlerin arasında geçmektedir.)]

Ebu Osman es-Sâbunî (rahimehUllah) diyor ki:

"Şüphesiz ki Kitab'a ve Sünnet'e temessük eden hadis ashabı, Allah onların yaşayanlarını korusun ve ölenlerine rahmet etsin, Allahu Teâlâ'nın vahdaniyetine, Resûl (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in risaletine ve nübüvvetine şehadet ederler ve onlar Rableri (azze ve celle)'yi, vahyinin ve tenzilinin söylediği veya sahih haberlerde ve âdil sikaların O'ndan naklettikleri üzere Resûl'ün şehadet ettiği sıfatlarla tanırlar.

Celle celaluhu için, O'nun, Kitabında ve Resûlü (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in dilinde nefis/kendisi için isbat ettiği şeyleri O (celle celaluhu) için isbat ederler. O'nun sıfatlarının yaratılmışların sıfatına teşbihine/benzediğine itikad etmezler ve derler ki: O (celle celaluhu) Âdem'i eliyle yarattı. Subhânehû'nun şu kavlinde hakkında nass ettiği gibi, âyet şudur: **"Dedi ki: Ey İblis! İki elimle yarattığıma seni secde etmekten men eden nedir?"**

Onlar, Mu'tezile ve Cehmiyye'nin (Allah onları helak etsin) tahrif ettiği gibi, iki el ifadesini 'iki nimet'e veya 'iki kudret'e hamlederek kelâmı yerinden tahrif etmezler. Bu iki ele bir keyfiyet biçmezler veya o iki eli Müşebbihe'nin (Allah onları perişan etsin) teşbih ettiği gibi, yaratılmışların ellerine teşbih etmezler/ benzetmezler. Kur'ân'ın zikri ile indiği ve haklarında sahih haberler gelen 'işitme, görme, göz, yüz, ilim, kuvvet, kudret, izzet, azamet, irade, meşîet, kavil, kelam, rıza, öfke, hayat, yakaza, sevinç, gülme ve diğer' tüm sıfatları hakkında da bunlardan hiçbirini halkın, yaratılmışların sıfatlarına teşbih etmeden böyle söylerler.

Bilakis bunlarda Allahu Teâlâ'nın ve Resûlü (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in

buyurduğu şeye üzerlerinde fazlalık olmaksızın, üzerlerine ilave yapmadan, keyfiyet belirlemeden, teşbih etmeden, tahrif etmeden, tebdil etmeden/değiştirmeden, tağyir etmeden, arapların anladığı ve üzerinde anlaştığı haberin lafzına münker bir teville yok etmeden ulaşırlar.

Onu zahir üzere icrâ ederler ve onun ilmini Allah'a havale ederler. Onun tevilini Allah'tan başka kimsenin bilmediğini ikrar ederler. Allah'ın, ilimde derinleşenler hakkında, onların şöyle söyle söylediğini haber verdiği âyette olduğu gibi: **"İlimde kökleşenler: 'Ona iman ettik, hepsi Rabbimizin katındandır' derler". Tezekkür edemezler ancak Ulûl'elbab."** [**Not**: "Ehli Sünnetin, Hadis Ehlinin ve İmamların İtikadı" (Sayfa: 21)]

TEŞBİH VE TA'TİL ÜZERİNE KELAM

Teşbih, Müşebbihe'nin mezhebindendir. Ta'tîl ise Muevvile'nin[45] mezhebindendir. Selef ise, sıfatların mânâlarının isbatını, Allahu Tebâreke ve Teâlâ'yı havâdise/sonradan olanlara benzetmekten tenzih ederek, hakîkatleri üzere cem' etmiştir. Zaten -bildiğiniz gibi- bu konudaki Kur'ân nassı sarîhtir. Dikkat buyurun ki o da Azze ve Celle'nin şu kavlidir:

"O semavatın ve arzın hiç yoktan var edicisidir . O sizin için nefsinizden eşler ve hayvanlardan (da) eşler

---

[45] Şeyh (rahimehUllah)'ın "Teşbih, Müşebbihe'nin mezhebindendir, ta'tîl ise Muevvile'nin mezhebindendir" sözüne gelince; teşbihin anlamı: Rab Teâlâ'yı, yarattıklarından birine benzetmektir veya sıfatlarından birini yaratılmışların veya muhdes olanın bir sıfatına benzetmektir. Eli ele, ayağı ayağa, gözü göze ve benzeri örnekler gibi. Sıfatların isimlerde ittifak etmesi/buluşması hususu ise Halık'ın mahluka teşbihini iktiza etmez. Bu konuda İbni Mendeh (rahimehUllah) diyor ki: "Temsîl ve teşbih ancak tahkik ile olur, isimlerin ittifakı ile olmaz. Ancak nefs ismi, insan nefsinin ismine muvafık olur ki Allah onu nefs olarak, nefis verilmiş olarak adlandırmıştır. [**Not**: Ebu'l-Kasım el-İsbahânî'nin "El Hücce Fî Beyani-l Mahacce" (1/93) vasıtasıyla]

Ta'til ise onun muktezası nefiydir. Sahibine ruhsat verilirse tevile yanaşır ve bu nefiyden daha hafif bir türdür. Onun muktezası zahiren murad olunan mânânın başka uzak bir anlama sarfıdır/çekilmesidir. Tevil, ta'tîlin şubelerindendir. Aynen Eş'arî'lerin ve Mu'tezile'nin Cehmiyye şubelerinden olması gibi. Onların hepsi nefiycilerdir, sadece nefiyde farklı farklı derecelerdedirler. Müşebbihe ise isbatta mübalağa etmiştir tâ ki murad olunan zahirden çıkarak zemmedilmiş ve men edilmiş teşbihe (varmışlardır). Selef ise tüm bunların ortasını bulmuştur. (Selef) ancak Kitab'ta ve sabit Sünnet'te bu hususta varid olanları, mânâlarının hakîkatlerini bilerek ama keyfiyetini Allahu Teâlâ'ya bırakarak, Sübhanehû'yu benzer olmaktan ve dengi olmaktan tenzih ederek, tevili ve ta'tili izale ederek isbat etmiştir.

yapmıştır/yaratmıştır. Orada sizi çoğaltıyor. O'nun misli gibi hiçbir şey yoktur. Ve O işitendir, görendir."[46]

"O'nun misli gibi hiçbir şey yoktur": Tenzihtir. Onlar ta'tîle düştüler ki ta'tîl: Allah (azze ve celle), bazı âyetlerde ve bazı hadislerde kullarına verdiği sıfatlarla kendi nefsini vasfettiği zaman, bu sıfatları inkâr etmektir. Halef, bu âyetlerin mânâlarını, onları zâhirî anlamlarından çıkardıkları için ta'tîl etmiştir.

Onlar ta'tîli, tenzih bâbından yaptıklarını zannettiler, âyetlere muhalefet ettiler ve bunu yaparak, 'Allahu Tebâreke ve Teâlâ'yı mahlukata teşbih etmekten tenzih ederek, sıfatların zahirî ve Arap dilinde bilinen anlamlarını (direkt olarak) alan' Selefi Salihe muhalefet ettiler.

.

46 Şûrâ Suresi, 11. ayet

SIFATLARIN İSBATI HUSUSUNDAKİ SELEFÎ KURAL

Siz de biliyorsunuz ki dört imamdan hicret yurdunun imamı Malik bin Enes (radıyAllahu anh)'dan avamın ve havassın nezdinde sahih bir senedle sabit olduğu malumdur ki: Bir adam geldi ve kendisine şunu sordu: Ey Malik, "Rahman, Arş'ın üstüne istivâ etti", istivâ nasıldır? Buyurdu ki: "İstivâ malumdur, keyfiyeti meçhuldür, ondan sual etmek bid'attır. Adamı çıkarın çünkü o bid'atçıdır."[47]

---

[47] Bunu İmam Zehebî, Malik'ten sahih olarak nakletmiştir ve "el-Uluvv"de (Sayfa: 139) demiştir ki: "Bu, Malik'ten sabittir. Benzeri, Malik'in şeyhi Rebia'dan da daha önceden gelmiştir. O, tüm ehli sünnetin kavlidir." Şeyh (rahimehUllah)'ın, "en-Nasîha" adlı kitabında (Sayfa: 105) bu kavli reddeden Hassan AbdulMennan'ı icmalen, tafsîlen ve delil ile reddindeki yoruma bakınız.]

Bu söz İmam Malik'in şeyhi Rebîa bin Ebî AbdurRahman'ın kavlinden (de) sabittir. Zehebî bunu "el-Uluvv" (352) adlı kitabında sahih bir senedle Süfyan-ı Sevrî'den tahric etmiştir, o demiştir ki: Rebîa bin AbdurRahman'ın yanında idim. Ona bir adam soru sordu ve dedi ki: **"Rahman, Arş'ın üstüne istiva etti"**, istivâ nasıldır? Buyurdu ki: "İstiva gayr-ı mechuldür. Keyfiyeti gayr-ı makuldür. Risalet Allah'tandır. Resûl'ün üzerine (düşen) tebliğdir. Bize düşen de tasdik etmektir." [Bu el-Lâlekaî (665) tarafından, İbni Kudâame "el-Uluvv"de (90) başka bir tarîkle İbni Uyeyne'den, Rebîa'dan tahric edilmiştir. Bu ibareyi teemmül/tefekkür eden kişiye şu durumlar tebeyyün eder:

Birincisi: Sıfatların keyfiyeti kullar için meçhuldür.

İkincisi: Sıfatların mânâları arapların dilinde ve lügatında malumdur.

Üçüncüsü: Sıfata, Allah'ın haber verdiği gibi, keyfiyetini bilmeyerek ve mânâsını bilerek iman etmek vaciptir. Çünkü o, Allahu Teâlâ'ya imanın geneline dahildir.

Dördüncüsü: Şüphesiz ki sual ederek ona ekleme-çıkarma yapmak, ona

İmam Malik (rahimehUllah) burada, istivânın Arap lügatında malum (bilinen bir ifade) olduğunu beyan ederek açık ve tam bir cevap vermiştir. (İstivâ) yükselkliktir. Yani Allahu Teâlâ'nın: **"Rahman, Arş'ın üstüne istivâ etti."** âyeti üstüne yükseldi mânâsına gelmektedir.

Bunun için, Allah'a kulluk/ibadet eden her müslüman, secde ederek: "Subhâne Rabbiye-l A'lâ" der. Malik, âyette zikredilen istivânın lügat bakımından malum olduğunu (belirterek) cevap verdi. Ama sen 'istivâ nasıldır?' diyerek keyfiyetten sual ediyorsun.

Keyfiyeti meçhuldür. Çünkü gerçek (şu ki) Allah (azze ve celle)'nin sıfatları hakkında söylenenler, O'nun zatı hakkında da söylenir.[48]

---

dalmak, Allahu Teâlâ hakkında ilimsiz konuşmayı içerdiği için, selef nezdinde maruf olmayan zemmedilmiş bir bid'attır. [**Not**: Parantez içinde, Şeyh Abdullah bin Yusuf el-Cedî'in “Selefî Akîde” adlı kitabından (Sayfa: 58) naklen.]

[48] Ehli Sünnet ve'l-Cemaat'ın ilim imamlarının nezdinde itimad edilen budur. Hatib el-Bağdâdî "Sıfatlar Üzerine Kelam" cüzünde diyor ki:

"Sıfatlar üzerinde kelam etmeye gelince; Bu hususta sahih sünenlerde rivayet edilmiştir ki selefin (radıyAllahu anhum) mezhebi bu (sıfatları) isbat etmek, zahiri üzere icrâ etmek, keyfiyeti ve ondan teşbihi nefyetmektir.

Bunun temeli şudur: Şüphesiz ki sıfatlar hakkında kelam etmek, zat hakkında kelam etmenin bir dalıdır. Bu hususta benzeri ve misali örnek alınır. Biliniyorsa ki âlemlerin Rabbinin isbatı ancak varlığının isbatıdır, tahdîd ve tekyîf isbatı değildir; sıfatlarının isbatı da ancak böyledir ve o da ancak varlık isbatıdır, tahdîd (sınırlama, belirleme) ve tekyîf (keyfiyet biçme) isbatı değildir. Eğer biz dersek ki: Allahu Teâlâ'nın eli, işitmesi ve görmesi vardır, bu da ancak Allahu Teâlâ'nın, nefsi için isbat ettiği sıfatların isbatıdır. Ve biz, ne 'el (sözcüğünün) mânâsı kudrettir', ne de 'işitme ve görmenin mânâsı ilimdir' deriz." [**Not**: Bu itikadı İbni Kudâme, senedi ile "Zemm'ut-Te'vîl"de (Sayfa: 17-18) beyan etmiştir ve cüzün aslında beyan ettiğimiz gibi sahih senedlerle varid olmuştur.]

Her müslüman nasıl ki Allahu Teâlâ'nın varlığını ispat ediyorsa, aynı şekilde Allah (azze ve celle)'nin sıfatlarını da isbat etmelidir. Nasıl ki o Allahu (tebâareke ve teâlâ)'nın zatına keyfiyet belirlemekten aciz ise o, aynı şekilde Allahu (tebâreke ve teâlâ)'nın sıfatlarından hiçbirisine de keyfiyet belirleyemez. Bunun için "Keyfiyeti meçhuldür ve ondan sual etmek -yani keyfiyetinden- bid'attır, ve sen bir bid'atçısın." Bunun için de adamın, Malik (rahimehUllahu tebâreke ve teâlâ)'nın içinde bulunduğu o meclisten çıkarılmasını emretti.

O halde; Selefin Mezhebi: Sıfat âyetlerine ve sıfat hadislerine lügavî mânâ üzere, tevilsiz -çünkü o ta'tîldir- ve teşbihsiz -çünkü o Allahu Teâlâ'nın aşağıdaki kavlinde tasrîh edilen tenzîhe münâfîdir- iman etmektir:

"O'nun misli gibi hiçbir şey yoktur. Ve O işitendir, görendir."[49]

[49] Şûrâ Suresi, 11. ayet

RAFIZÎ, EŞ'ARÎ, MÂTURÎDÎ ve MUTEZİLE'DEN BİD'AT EHLİ NEZDİNDE TA'TÎL

Bugün yeryüzünde mevcut olan mezheblerin içinde Rafıziler ve benzerleri gibi, Ehli Sünnet'ten olmayanlar vardır. Onlar, ilâhî sıfatlara taalluk eden hususlarda Muattıla'dırlar yani onlar geçmişteki Mu'tezile mezhebi üzeredirler. Mu'tezile, Eş'arî ve Mâturîdi'lerden bazı halefilerin kendilerine muhalefet ettiği pekçok âyeti tevil etmişlerdir. Yani kesinlikle Eş'arî ve Mâturîdî'ler bazı âyetleri tevil etmede Mu'tezile ile buluşuyorlar. Örneğin istivâ âyeti bu âyetlerdendir. Onlar, bu âyeti bid'atçı bir mânâ ile tefsir ediyorlar. Bu da gerçekte, içine düştükleri bir dalâldir/sapıklıktır.

Şöyle ki onlar, Allahu Teâlâ'nın: **"Rahman, Arş'ın üstüne istivâ etmiştir."** âyetini tefsir ettikleri, yani "istîlâ etmiştir/hükümran omuştur" dedikleri zaman, kendi zanlarınca sapıklıktan kaçmayı murad etmişlerdir.

Bu konu üzerinde durmak istemiyorum. Vakit müsait olursa bu konuya dönebilirim. Fakat, âyetlerde -sıfat âyetlerinde ve sıfat hadislerinde- halefin mezhebine temessük eden bazı fırkaların, bazı âyetlerin tevilinde Mu'tezile ile buluştuğuna, bazı âyetlerde ise onlara muhalefet ettiklerine dikkat çekmek istiyorum.

Şüphesiz ki Mu'tezile, geçen âyet üzerinde durduğu zaman: **"O'nun misli gibi hiçbir şey yoktur. Ve O işitendir, görendir."**; gördüğünüz gibi âyette Allah (azze ve celle) için tenzih ve O'nun için işitme ve görme sıfatlarının isbatı vardır.

Mu'tezile, bu iki sıfat hakkında ne dedi? Âlemlerin Rabbinin buyurduğu gibi: **"Ve O işitendir, görendir."** mü dediler?

MU'TEZİLENİN İŞİTME GÖRME SIFATLARINI 'İLİM' OLARAK TEVİL ETMESİ

Hayır, aksine onlar, işitme ve görme sıfatlarını 'ilim' olarak tevil ettiler. İşte bu, ta'tîldir"[50] Dediler ki: **"Onun misli gibi hiçbir şey yoktur."** tenzihtir. Burada tenzih noktasında bizimle müttefiktirler. Fakat onlar, daha önceden de işaret ettiğim gibi tenzihte aşırı gitmişler ve demişlerdir ki: O çok işiticidir, çok görücüdür; yani alîmdir. Böylece de işitme ve görme sıfatlarını ta'tîl etmişlerdir.

[50] Çevirenin Notu: Sıfatların inkâr edilmesidir, atıl bırakılmasıdır

EŞ'ARÎ VE MÂTURÎDÎLERİN BU NOKTADA MU'TEZİLEYE MUHALEFET ETMESİ

Daha önce de zikrettiğim gibi, bazı sıfat âyetlerinin ve sıfat hadislerinin tevili hususunda Mu'tezile ile hemfikir olan Eş'arî ve Mâturîdîlere gelince, şüphesiz ki onlar burada Selefî Mezheb'in yanında yer aldılar ve dediler ki: O, çok işiticidir, çok görücüdür, yani Allah'ın işitme ve görme sıfatları vardır.

Fakat onlar, Mu'tezile tarafından kendilerine 'Bu teşbihtir, çünkü Kur'ân'ın şehadeti ile insanın işitmesi ve görmesi vardır. Öyle ki Allah (azze ve celle), ilk insan Âdem (aleyhissalâtu vesselam) hakkında şöyle buyurdu: **"...biz onu işitir ve görür kıldık."**[51] denildiği zaman ne yaptılar?

Mu'tezile dedi ki: Eğer biz, 'Allah'ın işitme ve görme sıfatı vardır' dersek, O'nu mahlukata benzetmiş oluruz.

Burada Eş'arî'ler ve Mâturîdî'ler şöyle diyerek Selefi Salihin cevabı ile cevap verdiler: Biz, Allah (azze ve celle)'yi O'nun nefsini vasfettiği şeyle vasfederiz ve deriz ki: **"Ve O işitendir, görendir."**, ama: **"O'nun misli gibi hiçbir şey yoktur. Ve O işitendir, görendir."**

Bu Mâturîdî ve Mu'tezileye diyoruz ki: Sıfat âyetlerinde ve tüm sıfat hadislerinde selefi salih ile beraber olunuz ve tenzih ile beraber Rabbin nefsi/kendisi için isbat ettiği sıfatları isbat ediniz: **"O'nun misli gibi hiçbir şey yoktur. Ve O işitendir, görendir."**

---

[51] İnsan Suresi, 2. ayet

Peki onlar bu menhece iltizam ettiler mi?!! Onları, âyetlerden ve sarih delillerden saparak mezheb edindikleri kaideye hamlettiler. Allah'ın kendilerinden ve onların da O (azze ve celle)'den razı olduğu selefi salih için dediler ki: Halefin ilmi daha bilgilidir ve daha hikmetlidir, selefin ilmine gelince onların ilmi sadece daha salimdir/güvenliklidir.

Sanki onlar selefin ilmini, nassları anlamada derinleşmeyen dervişlerin bilgisinden ibaret saydılar. Halefin daha bilgili ve daha hikmetli olması hususuna gelince bu onların ağzından çıkan büyük bir kelimedir ve onlar ancak yalan söylüyorlar.[52]

---

[52] Şeyhulİslam İbni Teymiyye (rahimehUllah) der ki: "Şüphesiz ki -felsefeciler ve onların yolunu yol edinenlerden- halefin yolunu selefin yoluna tercih eden bu bid'atçılar ancak şu zanları ile bu (noktaya) gelmişlerdir: (Onlara göre) Selefin yolu Kur'ân'ın ve hadisin lafızlarına bunları anlamadan, Allah'ın haklarında: **"Ve onlardan (bir kısmı) ümmîlerdir. Onlar Kitabı bilmezler, (bildikleri) sadece temennilerdir…"** (Bakara Suresi, 78. ayet) buyurduğu ümmîlerin menzilesinde salt olarak iman etmektir.

Halefin yolu ise türlü çeşit mecazlarla ve garip lügatlerle, nasslardan hakîkatlerinden saptırılmış mânâlar çıkarmaktır.Onların bu yalancı zannı, konusu 'İslam'ı sırtlarının ardına atanlar' olan bu makalenin yazılmasını zorunlu kılmıştır. Onlar Selef'in yolu aleyhine yalan söylemişlerdir. Halefin yolunu tasvib etme noktasında da sapmışlardır. Onlar, aleyhlerine yalan söyleyerek Selef'in yolunu bilmeme ile halefin yolunu tasvib ederek cehalet ve sapıklığın arasını cem' etmişlerdir." [**Kaynak**: Mecmû'u-l Fetâvâ (5/9)]

EŞ'ÂRÎ VE MÂTURÎDÎLERİN SIFATLAR NOKTASINDAKİ IZDIRABI

Onlar aslında en şiddetli sarsıntı ile sarsılmaktadırlar. Onlar bazen bazı sıfatlarda Selefî'dirler. Önünüzdeki misalde olduğu gibi dediler ki: **"Ve O işitendir, görendir."**

O (celle celaluhu)'nun işitme ve görme sıfatı vardır fakat işitmesi bizim işitmemiz gibi değildir, görmesi de bizim görmemiz gibi değildir. Deriz ki: Bu haktır. Ama niçin Rahman istivâ etti demediniz?![53]

---

[53] Buna güncel bir misal verelim: Memleketimizde 70 senede en azından 70 Kur'an tercümesi yapılmıştır. Hemen hemen tüm meallerden Taha Suresi'nin 5. ayetini **("Rahman, Arş'ın üzerine istivâ etti.")** açacak olursanız istiva kelimesinin "istila etti", "hükümran oldu", "egemenliğine aldı" vs. gibi sözcüklerle tercüme edildiğini görürsünüz. Aynen Şeyh (rahimehUllah)'ın dediği gibi istiva tercüme yoluyla tahrif edilip inkar edilmektedir.

Daha önce yayınladığımız "Tevhid Ve Halis Selefi Akidenin Beyanı" isimli kitabı hazırlarken sıfat ayetlerinde mütercimim ve dostum Ebu Turab'ın ve benim hemen hemen hiç bir mealden faydalanamadığımızı zikretmem gerekir. Maalesef Selefi çizgideki yayınevleri de bu konuda gevşek davranıp samimiyetle Kitab ve Sünnet ışığında araştırma yapanlara yardımcı olmak için bir "SELEFİ MEAL" yayınlamamaktadırlar. İnşeAllah bu boşluk en yakında giderilir. (Yayıncı Ebu Umeyr'in notu, tarih: 29. Ramazan 1434 hicri)

MÂNÂNIN TEFVİZ EDİLMESİ VE SELEFİN MEZHEBİNE YANAŞTIRILMASI

İstivâ etti: Yani kemaline yaraşır bir yükselişle "yükseldi". Ancak siz, yükselmeyi "hükümran olma/istîlâ" olarak tevil ettiniz. Keşke siz böyle bir tevil yapmasaydınız. Siz (böylece), ne Selefin akîdesine ne de Mu'tezile ve diğerleri gibi halefin akîdesine muvafık olan diğer bazı insanların konumuna düştünüz. Dediler ki: Biz tefviz ediyoruz.[54]

---

[54] Buradaki tefviz, mânânın tefvîz edilmesidir. İbni Hacer (rahimehUllah) bu mezhebe nisbet edilir. Doğrusu şu ki Onun "el-Feth"deki kelamını takip edenler onun bazı sıfatları Selef'in isbat ettiği gibi isbat ettiğini, bazı sıfatları (ise) tefviz ettiğini, bazı sıfatlarda tevil açısından Eş'arîlerle muvafık olduğunu (görürler). Belki de insanların sıfat hususundaki mezheblerini Selef veya halef bir olarak zikrettiği içindir... Sonra susuyor ve tercih belirtmiyor. Hakikat şu ki onun sıfatların babları konusunda büyük bir ıstırabı vardır. Çünkü O, (yöntemi) bazı akîde meselelerinde Eş'arîlere red mahiyetinde olmakla birlikte, bu konuda bir mezheb üzere sabit kalmadı.

Bu tefvizcilerle Ehli Sünnet ve Selef'in farkı (şudur) ki: Ehli Sünnet'in nezdinde tefviz, sıfatı isbat ettikten ve arap lügatından mânâsını öğrendikten sonra keyfiyetin tefvizidir. Mânâyı tefviz edenler ise isbatlarının ardından gerisini getirmiyorlar, sadece sıfatın ismini isbat ediyorlar. Mânâsına gelince ona da dalmıyorlar (onu da tam olarak almıyorlar). Bu da, selefin mezhebinden zikri ve beyanı geçen hususlara muhaliftir. İmam Malik'in ve Ondan önce de Şeyhi Rebîa bin AbdirRahman (rahimehumUllah)'ın istivâ konusundaki ibareleri buna delildir. Şüphesiz ki mânâ araplar nezdinde malumdur. Şeyh (rahimehUllah)'ın şöyle diyerek zikrettiği de budur: Yani iste'lâ (yükseldi), keyfiyeti ise meçhuldür. Ona (keyfiyeti hususuna) dalmayız. Bilakis onun ilmini (keyfiyetinin ilmini), O Subhânehû'yu noksanlıktan ve sonradan yaratılanların sıfatlarından tenzih ederek Allahu Teâlâ'ya ısmarlarız.

BUGÜN DAVETÇİLERDEN SELEFİN MEZHEBİNE MUHALEFET HUSUSUNDA ÇOK VUKÛ BULAN BİR KONU

Burada şuna dikkat etmeniz gerekiyor ki bugün kendilerine Kitab ve Sünnet ilminden nasip verilmemiş olan pek çok İslam davetçisi, bizim bu ikinci misalde ele aldığımız konuda Selef'e tâbi olmaya bağlılıktan uzak duruyorlar. Bu da onların sıfat âyetlerine ve sıfat hadislerine tenzih ile beraber arabça mefhum üzere iman etmeleri hususunda onlara tâbi olmaları hususudur.

Şüphesiz ki onlar, ne Selefî olmayı ve ne de Mu'tezile'den olmayı istiyorlar. Onlar diyorlar ki: Biz, sıfat âyetlerinde ve sıfat hadislerinde gelen bu mânâları tefviz ederiz. Bu nedenle de onlara "**Müfevvize/Tefvizciler**" adı verilmiştir.[55]

---

[55] Mânânın tefviz edilmesi, halef nezdinde bilinen maruf eski bir mezhebdir. O, halefî tevil ile selefî isbatın arasını/ortasını bulmadır. Ancak o, haddi zatında selefi salihin mezhebine muhaliftir.

Ama bugün pek çok İslam davetçisinin buna sarılmasına gelince bu, onların çoğunun nezdinde "**davetin maslahatı**" adı verilen bir iddia ile Selefi Salih'in itikadının ve imamların menhecinin sulandırılmasıdır. Cahillerin çoğu her ne zaman sünnet üzerinde tereddüte düşse şu ifade ile bunda (bu iddiada) kök salıyorlar:

"İttifak ettiğimiz hususlarda yardımlaşırız, ihtilaf ettiğimiz hususlarda ise birbirimizi mazur görürüz." Bu, mücmelen ve tafsîlen reddolunmuş bir kaidedir. Değerli okuyucuyu Şeyh Hamed bin İbrahim el-Osman (hafizahUllah)'ın "Mazeret ve Yardımlaşma Kaidesinin Zararını Küçümseyenlere Reddiye" adlı kitabına yönlendiriyorum. O, bu kaidenin tehlikesini, sakatlığını ve ümmete verdiği zararı beyan etme noktasında çok faydalı bir kitaptır. Fazilet ehlinden: Şeyh Salih el-Fevzan ve Şeyh

Burada "Müfevvize" sözcüğünün mânâsı: Daha önce de belirttiğimiz gibi kendisini kullarına tanıttığı, tabiri doğru ise bazı gaybların gaybı sıfatlarını onlara tanıttığı[56], onlarca âyeti ve Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'den gelen hadisi bilmemektir. O Allahu (tebâreke ve teâlâ)'dır. Onlar bu mânâların tümüne cahil kalmışlardır. Dediler ki: Allah, muradını en iyi bilendir. Keşke "istivâ"yı "istevlâ/hükümran oldu" kavli ile tevil eden bu kişiler, keşke sessiz kalsalardı,

---

AbdulMuhsin el-Abbad (hafizahumUllah teâlâ)'ın ikisi de bu kitaba mukaddime yazmışlardır.

[56] Birincisi Rabbi Teâlâ'nın nefsi/kendisi hakkında açıkladığı veya Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in O'nun hakkında açıkladığı veya Sahabe'den varid olan ibareleri almak ve bu konuda Selef'in ibarelerini aşmamaktır. Şeyh (rahimehUllah) bu hususa insanların en şedid sarılanlarındandır. O'nun "el-Uluvv" (Sayfa: 18-19) muhtasarının mukaddimesinde bu mesele hakkında yaptığı yoruma bakın. Bunun için sakınarak, sözünü şöyle devam ettirmiştir:

"Tabiri doğru ise…" (rahimehUllah) Vasıflandırma (sözcüğünün) aksine "tabir" (sözcüğünü kullandı). Şüphesiz ki vasıflandırmak tevkîfîdir (daha kararlı ve ağır bir sözcüktür). Şeyh (rahimehUllah)'a soruldu:

"Size şöyle söylediğiniz nisbet ediliyor: 'Şüphesiz ki Selefî Davet'in müessisi/kurucusu Allah'tır.' Bu doğru mudur? Eğer doğru ise, biz nasıl O (celle celaluhu)'nun nefsine nisbet etmediği bir sıfatı O (azze ve celle)'ye nisbet edebiliriz?"

Bunun üzerine RahimehUllah şöyle diyerek cevap verdi:

"Evet böyle söyledim. Bu sıfat değildir. Dilimizle Allah (azze ve celle)'den bahsetmek, vâki olan hakikatı tabir içindir. Bu, bizim Allahı, kendi nefsini vasfetmediği bir şeyle sıfatlandırmamız anlamına gelmez.

Falanca davetin kurucusu filancadır diyene karşılık olarak: 'Kurucusu: Allah'tır' dediğim zaman o, bu oluşun binasını tesis edendir. Bu da, üzerinde alimlerin ittifak ettiği, Allah'a ıtlak edilmesi caiz olmayan vasıflandırma türünden değildir. Tesis, beşerin işinden değildir. O ancak beşerin Rabbinin işidir. [**Not**: "Medine Fetvaları" (Sual No: 48)]

keşke sükut etselerdi ve bunu tefviz etselerdi. Çünkü kendisinden kaçtıkları şey -kendisinden kaçtıkları şey nedir?-:

İmam Malik: "İstivâ ma'lumdur" ve o "isti'lâdır/yükselmedir" deyince dediler ki: 'İsti'la/Yükselme (ise) bu, Allahu (azze ve celle)'nin bir cihette yani uluvv/yükseklik cihetinde olması (demektir) ve dediler ki: O halde biz cihet ile kavil etmeyiz. Allah (azze ve celle) için uluvv/yükseklik (ifadesini) söylemeyiz.

O halde **"Rahman, Arş'ın üstüne istivâ etti"** âyetinin mânâsı nedir? Dediler ki: ....

"İSTİVÂ", "İSTÎLÂ" MÂNÂSINA GELİR DİYENLERE REDDİYE

SubhânAllah. "İstevlâ" sözcüğü Arap Dili'ne göre, Allah (azze ve celle) ile gayrı arasında bir mugalebenin/çekişmenin mevcud olmasını iktiza eder. Bu 'gayrı' da bazı mahlukatın dışında kim olur ki Allah mülkü üzere istîla eder/hükümran olur? Bu sözü kim söylüyor?!! Bilmişlerdir ve sıfat âyetleri ile sıfat hadislerini tevil ederek Selefi Salih'in yolundan ayrılanların büyüklerinden biri açıklamıştır:

"Bizim **"İstivâ"** âyetini "**istevlâ/hükümran olmak**" mânâsına tevil etmemiz hususundaki kavlimiz: Mugalebe mânâsının (aradan) çekilmesi iledir."

Yani (bunu diyen kişi) kendisi ile âyeti tefsir ettiği mânânın aynısını ta'tîl etmektedir. Mugalebe mânâsını (aradan) çektiğimiz zaman ortada bir anlam kalmaz. Bu da hakikatte, sıfat âyetlerini ve sıfat hadislerini ta'tîl ettikleri gibi, bu nassın da ta'tîl edilmesidir. Bu nedenle de imamlarımızın birinden İbni Kayyim'dan -veya İbni Teymiyye'den (rahimehumUllah) rivayet edilen söz hoşuma gidiyor. O dedi ki:

"Şüphesiz ki Mücessime ehli putlara kulluk ediyorlar, Muattıle ise yokluğa kulluk ediyorlar.[57]

---

[57] İçlerinde İbni Mübarek ve Ali ibn el-Medenî'nin bulunduğu bir selef ve imamlar topluluğundan ve ilim, tahkik, sünnet ehli bir topluluktan varid olmuştur. Onların ibarelerini ŞeyhulÎslam İbni Teymiyye (rahimehUllah) nakletmiştir. [Bkz. "Mecmû'u-l Fetâvâ" (5/52-53)]

Onlar varlığı olmayan bir şeye ibadet/kulluk ediyorlar. Bu da aslında, sabit olan uluvv/yükseklik sıfatını Allah (azze ve celle)'den nefyettikleri zaman çok açıktır. Sadece istivâ âyetinde değil, bilakis şimdi bahsetmediğimiz pek çok âyette ve çeşitli hadislerde (de durum budur).

Selef imamlarının kitapları basılıdır ve neşredilmiştir, elhamdulİllah. Fakat şimdi bazı halef imamlarından gelenleri zikretmek benim için yeterli olacaktır. Şöyle ki onlar zan yolu üzere Allah (azze ve celle)'yi tenzih ettiklerini iddia ettiler (ama) O'ndan bu sıfatı –uluvv/yükseklik sıfatını- nefyettiler. Dediler ki: Rabbimiz (azze ve celle)'nin fevkte/üstte, altta, sağda, solda, önde, arkada, âlemin içinde ve dışında olduğu söylenemez ve böyle bir vasıf verilemez. Mabudları -Allah- hakkında böyle konuşuyorlar!!

Muattıla diyor ki: "Allah ne fevktedir/üsttedir, ne alttadır, ne sağdadır, ne soldadır, ne öndedir, ne arkadadır, ne âlemin içindedir ne de (âlemin) dışındadır!!"

Şayet -insanlara daha net açıklanması için- denilse ki: 'Madumu/Yokluğu bize tarif et? (O kişi) onu (yokluğu), bu Muattıla ehlinin mabudlarını -Hakk Subhânehû Teâlâ-'yı vasfetmelerinden daha çok vasfedemez. Çünkü diyorlar ki: Ne fevktedir/üsttedir, ne alttadır, ne sağdadır, ne soldadır... ilâ âhiril ibâre.

Bunun için İbni Teymiyye (rahimehUllah) zamanında bazı halef alimleri O'nu emire şikayet ettiler. O zamanlar kendisi Dımeşk'ta idi. O'nu bu âlimlere muhalefet ettiği, Allah (azze ve celle)'yi cisimlendirdiği, O'nu mahlukata benzettiği (gerekçesiyle şikayet etmişlerdi). Emirden kendilerine

ŞeyhulİsIam İbni Teymiyye ile beraber bir meclis kurmasını istediler. Bu meclis kuruldu. Şeyhulİslam, sıfat âyetlerinde ve sıfat hadislerinde Selef'e muhalif olan bu kişilerle tartıştı.

Emir, bu halefîlerin iddia ettiği şeyleri ve İbni Teymiyye'nin âyetlerle ve sarîh hadislerle genel mânâda Allah (azze ve celle)'nin sıfatlarını isbat hususunda, özel bir surette ise uluvv/yükseklik sıfatının isbatı hususunda bunların aleyhine yaptığı iddiaları dinledi.

Emir bunu işitince -zeki ve akıllı bir kimse olduğu belli oluyor-, bu halef âlimlerinin Allah (azze ve celle)'yi ne fevkte/üstte, ne altta, ne sağda ve ne solda -az önce zikrettiğimiz sapkınlık cümlesinin sonuna kadar- olmakla nitelediklerini işitince, bu akıllı Emir ne dedi dersiniz?

BUNLAR RABBLERİNİ KAYBETMİŞ BİR KAVİMDİR

(Emir dedi ki:) "Bunlar Rabblerini kaybetmiş bir kavimdir." Gerçekten; Onlar Allah'ın nerede olduğunu bilmiyorlarsa o halde onlar Rabblerini kaybetmiş sapmış bir topluluktur. Çünkü Allah (azze ve celle), nefsini/kendisini Arş'ın üstüne istivâ etmekle, meleklerin ve Ruh'un O'na uruc etmesiyle/yükselmesiyle nitelemiştir:

"...Güzel kelimeler O'na çıkar, onu salih amel yükseltir..."[58]

Bu hususta pekçok âyet ve hadis vardır.

[58] Fâtır Suresi, 10. ayet

SELEFİN MEZHEBİ ÜZERE YETİŞENLERLE, HALEFİN MEZHEBİ ÜZERE YETİŞENLERİN ARASINDAKİ FARK

Son olarak size -Selefî medresede yetişenlerle, halefî medresede yetişenlerin arasındaki farkı bilmeniz için- şuna bakmanız yeter:

Selefî medrese, Muhammed (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in medresesidir. Öyle ki orada Aleyhissalâtu vesselam'ım sahabesi yetişmiştir. Uçarı kaçarı yok ki Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) bize onlara tâbi olmamızı emretmiştir. Nitekim buna dair deliller daha önce geçmişti.

Selefî medreseden yetişen kimse hakkında delil isterseniz, şüphesiz ki o, insanların avamından olsa bile Rabbinden bir hidayet üzeredir. Halefî medreseden yetişen kimse ise, az önce zikredilen kıssadaki gibi İbni Teymiyye (rahimehUllah) ile toplanan o kimseler gibi insanların en âlimlerinden biri olsa bile apaçık bir sapıklık üzeredir. Bu hakikatın ayan beyan olmasını istiyorsanız (okumaya devam edin)...

CARİYE HADİSİ ÜZERİNE SÖZ

İmam Müslim'in Sahih'inde uzunca rivayet ettiği, efendisi Muaviye bin Hakem es-Sülemî'nin rivayet ettiği bir kıssada, şu efendisinin kendisini dövdüğü ve kendisine bir tokat attığı cariye hadisini benimle beraber hatırlayın. Şimdi hadisi, sadece şahit olacak kısmını alarak özetliyorum. Muaviye bin Hakem dedi ki:

"Ey Allah'ın Resûlü, Benim Uhud'ta koyunlarımı güden bir cariyem var. Bir gün ona -sürüye- kurt saldırdı. Ben de bir beşerim. Herkesin öfkelendiği gibi ben de öfkelenirim. Bunun üzerine ona bir sefer vurdum. Köle azad etmem gerekir mi? Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki:

"Onu bana getir."

(Cariye) gelince, Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki:

"Allah nerededir?"

-Bu hadisi işitin, kavrayın, anlayın ve hıfz edin-.

Nebî (aleyhisselatu vesselam), ona (cariyeye) buyurdu ki:

"Allah nerededir?"

(Cariye) dedi ki:

"Semadadır."

(Nebî) buyurdu ki:

"Ben kimim?"

(Cariye) dedi ki:

"Sen, Allah'ın Resûlu'sun."

(Aleyhisselatu vesselam) buyurdu ki:

"Onu azad et. Şüphesiz ki o, mü'minedir."[59]

Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) bu kadına -ki o bir koyun çobanıdır- şehadet etmiştir. Onun mü'mine olduğuna şehadet etmiştir. Niçin? Çünkü o (cariye) Rabbini, O (celle celaluhu)'nun Arş'ın üstüne istivâ ettiğini, O (tebâreke ve teâlâ)'nın yarattıklarının üstüne yükseldiğini bilmiştir.

Nasıl bilmesin ki? O bir toplumda, bir okulda -bugün çağdaş dilde denildiği gibi- -ki o Muhammed (sallAllahu aleyhi ve sellem)'in okuludur- yaşıyordu. Onun efendisi de (bu okulun) öğrencilerindendi. O (cariyeye) bu akîdeyi nakleden de odur. Bunun için de Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem), ona

---

[59] Bu hadisi Müslim (1/382), Ebu Davud (3284), Nesai (3/14) Muaviye bin el-Hakem (radiyAllahu anh) hadisinden kaydetmişlerdir.

Bu hadis özellikle bid'atçıların ve heva ehlinin yaralama çabalarından kurtulamamıştır. Çünkü bu (hadis), Allah el-Vahid el-Kahhar için uluvv/yükseklik sıfatını isbat hususunda sarihtir/açıktır. "Selefîliği Savunmak" (Sayfa: 11-116) adlı kitabımızda onların bu hadis etrafındaki şüphelerine cevap verme noktasında yaptığımız yorumlara bakınız.

akîdesini açığa vuracak bu suali sorunca, o doğru bir cevapla cevap verdi.

Nasıl olmasın ki? O, Tebâreke Sûresi'ni ezberlememiş bile olsa, en azından onu Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'den veya en azından efendisinden, her gece Tebâreke Sûresi'nde şu âyeti okuduklarını duymuş olmalıdır:

"Yoksa siz, semada olanın üzerinize taş yağdıran bir kasırga göndermeyeceğinden emin mi oldunuz? Uyarım nasılmış bileceksiniz."[60]

O da (cariye de) bu âyeti her arabın anladığı gibi işitmiştir. Bunun için de Aleyhisselâm kendisine **"Allah neredədir?"** diye sorduğu zaman, doğru bir cevapla cevap vermiştir. Demiştir ki: "Semadadır"

[60] Mülk Suresi 17. ayet

HALEFÎLERİN BU VE BENZERİ HADİSLERE BAKIŞI

Bugün, -halefin ilminin daha hikmetli ve daha bilge olduğunu zannederek bazı telif eserler ve bazı risâleler yazan- halefin takındığı tutum nedir, biliyor musunuz?

Diyorlar ki: "Bu hadiste zikri geçen bu sualin bugüne tevcih edilmesi caiz olmaz." Böylece onlar sadece Selefin Menheci'ne muhalefet etmekle kalmıyorlar, üstüne üstlük bunun gibi sahih ve müslümanların âlimlerinin sahihliği üzere icmâ etmiş olduğu hadisler olsa bile salt akîdeye taalluk ettiği için sahih hadislere de muhalefet ediyorlar.

Bunu Müslim, Sahih'inde rivayet etmiştir. Bunu Malik Muvatta'sında rivayet etmiştir. Bunu İmam Ahmed Müsned'inde rivayet etmiştir. Bunu nadiren bir kısmı hariç, Sünnet'te rivayeti bulunan herkes rivayet etmiştir. Bunu sahih müsellem hadisler kategorisine almışlardır. Sonra bu halefler geldiler ve bu hadisi reddettiler. Dediler ki: Senin 'Allah neredtogether?' sorusunu sorman sana caiz olmaz.

Onlara denildiği zaman ki: Allah'ın Resûlu (sallAllahu aleyhi ve sellem), bu soruyu sormuştur. Sana ilk olarak bu hadis âhaddır diye cevap verirler sonra da tartıştıkça tartışırlar ve derler ki: "Bu sualin Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'den sadır olduğunu farzetsek bile O (sallAllahu aleyhi ve sellem), cariyenin 'Şüphesiz ki Allah (azze ve celle) göktedir' sözünü sadece, o (cariye) acemi olduğu için ikrar etmiştir. Çünkü o cariye sahih akîdeyi bilmiyordu." Onlar burada, **"Rahman,**

Arş'ın üstüne istivâ etmiştir."[61] âyetini tevil etmeleri hakkında dediğimiz gibi, başka bir probleme düşüyorlar.

Şöyle ki onu "istevlâ/hükümran oldu" şeklinde tefsir ettiler. Bu durumda da onlara, (sanki) Allah'a Arş'ı üstünde galebe çalmayı isteyenler vardı da Allah onları mağlup etti ve Arş'ına hükümran oldu (gibi) bir şey varid oluyor. İşte derin sapıklık budur.

Aynı şekilde burada, cariyenin cevabı kendilerine göre doğru olmadığı için, Resûl (aleyhisselatu vesselam)'i cariyeye sükut etmeye nisbet ettiler. Allahu Teâlâ'nın az önce işittiğiniz **"Yoksa siz semada olandan emin mi oldunuz?..."**[62] (ilâ âhiril âyeti) şeklindeki kavline rağmen...

---

[61] Tâhâ Suresi, 5. ayet
[62] Mülk Suresi 17. ayet

HÜLASA

Selefin mezhebine sarılmak vaciptir. O, müslümanın Fırka-i Naciyye'den olmasının, sapık fırkalardan olmamasının garantisidir.[63]

İşte ismet budur.

[63] Muhammed bin AbdulVehhab (rahimehUllah) der ki: " Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) ümmetinin yetmişten fazla fırkaya ayrılacağını, biri hariç hepsinin de Cehennem'lik olduğunu bildirmiştir. Sonra da kurtuluşa erecek fırkayı, Resul (sallAllahu aleyhi ve sellem) ve ashabına tabî olma sıfatıyla vasfetmiştir. Bu nedenle fırkalara, itikadlarına ve amellerine bir göz at. Hangisi Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem)'e ve ashabına muvafık ise Fırka-i Naciyye/Kurtulan Fırka o dur." (Bknz. Yayınlarımızdan: Muhammed bin AbdulVehhab'ın Selef Akidesi.)

KİTAP VE SÜNNETE DAVETTE TEMEL KURAL

Son olarak şuna dikkat çekmek gerekiyor ki biz, yukarıda zikrettiğimiz beyanlar ve sahih deliller nedeniyle, tüm müslümanları Kitab'a ve Sünnet'e sarılmaya, Selefi Salih'in menheci üzere (olmaya) davet ettiğimiz zaman, Kitab ve Sünnet'e imanın aslında onlardan uzaklaşmıyoruz. Fakat biz onların davetini Kitab ve Sünnete (yönelik) ıslah ediyoruz.

Çünkü biz, onların Kitab ve Sünnet'ten saptıkları akîdelerinde hasta olduklarına inanıyoruz ve onları davetin vacibi olduğu şeye davet ediyoruz ki o, İslam'a davet etmek isteyen herkes için temel kaidedir. Dikkat buyurun ki o da Allahu (tebâreke ve teâlâ)'nın şu kavlidir:

"Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle davet et! Ve onlarla en güzel (bir şekilde) mücadele et. Şüphesiz Rabbin kendi yolundan sapanları bilendir ve O, hidayete erenleri (de) bilendir."[64,65]

---

[64] Nahl Suresi, 125.ayet

[65] Şeyh (rahimehUllah)'ın zikrettiği bu kaide, bugün Allah'a davetinde Selefi davetçilerin sarılmaları gereken şeylerin en önemlilerindendir. Şüphesiz ki davette ve güzel öğütte kabalıktan uzak bir biçimde, -bazı cahillerin durumunda olduğu gibi- muhalif olanlara işine geldiği gibi gelişigüzel fasıklığı ve küfrü ıtlak etmekten uzak bir biçimde yumuşak olmak Selefi Salihin -Allah onların hepsinden razı olsun- mezhebidir.

El-Hallal (35) sahih bir senedle İmam Ahmed'den rivayet etmiştir ki:

"Ona emirden sual edildi. Dedi ki: "AbdUllah'ın ashabı yavaş olun, Allah size merhamet etsin, yavaş olun derlerdi."

Sadece pek çok hükümde değil, bilakis daha önce örnek olarak zikrettiğimiz gibi sıfatlara taalluk eden ve kabir azabı konusunda ve benzeri hususlarda pek çok akaid noktasında da Selefi Salih'in menhecinden sapan bu insanlara karşı gevşememeliyiz.

Biz onları en iyi olan (menhec) ile davet ediyoruz. Onları dışlamıyoruz, onları terk etmiyoruz. Çünkü Nebî (sallAllahu aleyhi ve sellem) şöyle buyuruyor:

"Allah'ın senin ellerinle bir adama hidayet vermesi, bana kızıl develerden daha sevgilidir."[66]

Umarım ki bu kadarı kifayet eder.

Derim ki: Fakat bu, eğitim, bilgilendirme, nasihat ve davet alanındadır. Bid'atında kararlı olanı, bid'ata çağıranı ve onu savunanı reddetmek ve onu terketmek vaciptir. Ondan sakındırmak da Selefin Mezhebi'nde malum ve maruf olduğu üzere lüzumludur.

[66] Bunu Buhari (3/22), Müslim (4/1872) şu tarîkle kaydetmişlerdir: AbdulAziz bin Ebi Hazim, babasından, Sehl bin Said'den, Ali (radıyAllahu anh)'ın fazileti hakkındaki uzun bir hadisin içinden. Ona şahid olanın lafzı şöyledir:

"Allah'ın seninle tek bir adama hidayet etmesi, senin için kızıl develerden daha hayırlıdır."

Bu hadisin, o ikisinin (Buhari ve Müslim'in) nezdinde 'Yakup el-Kâri'nin, Ebu Hazim'den rivayetinde' başka bir tarîk daha vardır.